

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

Otuz dördüncü İnikat

8.11.1956 Çarşamba

Münderecat

	Sayfa		Sayfa
1. — Sabık zabıt hulâsası	98:99	arkadaşının, Devlet Orman işletmelerince satılan orman mahsullerinden vilâyet hususi idarelerine hisse tefriki hakkında kanun teklifini müzakere etmek üzere Muvakkat Encümen teşkiline dair tavriri (2/258, 4/180)	130
2. — Havale edilen kâğıtlar	99:100		
3. — Yoklama	100		
4. — Riyaset Divanının Heyeti Umumiyeye mâruzatı	100		
1. — İzmir Mebusu Pertev Arat'ın, eski Devlet Vekili İstanbul Mebusu Mükerrrem Sarol hakkında Meclis tahkikatı açılmasına dair tavriri (4/179)	100:130	3. — Sivas Mebusu Etem Erdiç'in, 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununa bir madde eklenmesine dair kanun teklifinin Muvakkat Encümene havalesi hakkında tavriri (2/61, 4/181)	130
2. — Bolu Mebusu İhsan Gülez ve üç			

1. — SABIK ZABIT HULÂSASI

Sayın mebuslardan bâzılarına izin verilmesi-ne,

Bu toplantı yılı içinde iki aydan fazla izin alan Erzurum Mebusu İshak Avni Akdağ'ın tahsisatına dair Riyaset tezkereleri okunarak kabul olundu.

Teşkilâtı Esasiye Encümenine bir âza seçimi için reyler toplandı.

Kamulaştırma Kanunu lâyihasını müzakere etmek üzere Muvakkat Encümen teşkili kabul olundu.

Kastamonu Mebusu Muzaffer Kuşakçioğlu'nun, Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa geçici bir madde ilâvesine dair kanun teklifi ile

Yozgad Mebusu Talât Alpay'ın, Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 55 ve 56 ne maddelerine birer fıkra eklenmesine dair kanun teklifinin Muvakkat Encümene havalesi kabul edildi.

Kars Mebusu Turgut Göle'nin, Demokrat Parti Reisvekili Fuad Köprülü'nün yaptığı basın toplantısındaki konuşmaları hakkında Başvekilden olan suali, Başvekil hazır bulunmadığından;

Rize Mebusu Kemal Balta'nın, Yunanistan'ın hükümetimizden istediği teminat hakkında gazetelerde intişar eden havadisın doğru olup olmadığına dair Hariciye Vekilinden;

Seyhan Mebusu Sinan Tekelioğlu'nun, Türkiye ve Yunanistan'da mübadil oldukları halde mübadele edilmeyenlerin nerelerde terk edildiklerine, Lozan Muahedesine göre Türkiye ve Yunanistan'da bırakılan etabli Türk ve rumlarla Garbi - Trakya'dan memleketimize iltica edenlerin miktarına dair Hariciye Vekilinden;

Kayseri Mebusu Hakkı Kurmel'in, köy enstitüleri mezunu öğretmenlerin mağduriyetlerini telâfi için bir intıbak kanunu lâyihasının hazırlanıp hazırlanmadığına dair Maarif Vekilinden;

Tunceli Mebusu Arslan Bora'nın, Amerikan yardımından verilen kamyonlarla Buldozer iş makinelerinin kullanılma şekli hakkında Millî Müdafaa Vekilinden;

Manisa Mebusu Hikmet Bayur'un, ortaokullara da konulacağı söylenen din dersleri hakkında Maarif Vekilinden;

Tunceli Mebusu Arslan Bora'nın, Tunceli

vilâyeti okul ihtiyacının temini hususunda ne düşünüldüğüne dair Maarif Vekilinden;

Muğla Mebusu Zeyyat Mandalinci'nin, Avrupa Atom Enerjisi Teşkilâtı hakkında ne düşünüldüğüne dair Hariciye Vekilinden;

Seyhan Mebusu Sinan Tekelioğlu'nun, memleketimizin senelik yemlik sarfiyatının arpa ve yulaf olarak kaç ton olduğuna, 1955 senesi içinde Amerika'dan satın alınan yemlik arpa ve yulafın miktarına dair İktisat ve Ticaret Vekilinden;

Zonguldak Mebusu Cemal Kıpçak'ın, Maden Kanununun 157 ne maddesi gereğince hazırlanarak İktisat ve Ticaret Vekâleti Teşkilât Kanununa eklenmesi icabeden kadroya dair İktisat ve Ticaret Vekilinden;

Malatya Mebusu Nuri Ocakçioğlu'nun, Arıcılığın inkişafı için ne gibi tedbirler alındığına dair Ziraat Vekilinden;

Tunceli Mebusu Arslan Bora'nın, Zâbitan ve Askerî Memurların Maaşları hakkındaki 3661 ve 6542 sayılı kanunlar hükümlerinden istifade etmeyen bir kısım mütehasıs tabip albayların da bir üst derece maaşa yükseltilmeleri hakkında ne düşünüldüğüne dair Millî Müdafaa Vekilinden;

Kırşehir Mebusu Tahir Taşer'in, İçtimaatı Umumiye Kanununun sureti tatbiki hakkında yapılan tebliğin ne gibi bir sebep ve zaruret altında yapıldığına dair Dahiliye Vekilinden olan sualleri, alâkalı vekiller hazır bulunmadıklarından, gelecek İnikada bırakıldı.

Hatay Mebusu Şekip İnal'ın, 1956 yılı başından itibaren beyanname esasından Gelir Vergisine tâbi tutulan esnafın durumu ile bâzı mükelleflere muafiyet tesisi ve geçim hadlerinin yeniden ele alınması hususlarında ne düşünüldüğüne dair Maliye Vekilinden şifahi suali, kendisi hazır bulunmadığından, gelecek İnikada bırakıldı.

5434 sayılı Kanunun 133 nü maddesiyle yürürlükten kaldırılan Askerî Mâlûllerin Terfihlerine dair olan 551 sayılı Kanuna göre araziye müstahak olup da henüz bu haklarını arazi olarak alamayanların istihkaklarının nakden ödemesine;

Bitlis'in Zeydan Mahallesinden Ramazanoğ-

lu Abdülkerim Zırlı'ya vatani hizmet tertibinden aylık bağlanmasına ;

3339 sayılı Kanunun meriyet müddetinin uzatılmasına dair kanunlar kabul edildi.

Umumi İhtiyaçlar İçin Hariçten Getirilecek Madenî Su Boruları ile Aksam ve Teferruatından Gümrük Resmi Alınmamasına dair olan 2268 sayılı Kanunun 5365 sayılı Kanunla değiştirilen birinci maddesinde değişiklik yapılmasına ve mezkûr kanuna muvakkat bir madde ilâvesine ;

Güzel sanatlarda fevkalâde istidat gösteren çocukların Devlet tarafından yetiştirilmelerine ;

Birleşmiş Milletler Dünya Sağlık Teşkilâtı ile akdedilen Teknik Yardım Anlaşması ile bu Anlaşmaya ait iki mektubun tasdikine dair kanun lâyhalarıyla,

Türk Ceza Kanununun 13 nci maddesinin bi-

rinci fıkrasının değiştirilmesine dair kanun teklifinin birinci müzakereleri bitirildi.

Teşkilâtı Esasiye Encümenine âza seçiminin neticesi tebliğ olundu.

Erzumum Mebusu Abdülkadir Eryurt ve üç arkadaşının, Avukatlık Kanununun 4 nci maddesinin «E» bendinin değiştirilmesi hakkındaki kanun teklifinin heyeti umumiyesi üzerinde görüşüldü.

Ekseriyet kalmadığından 8 . II . 1956 Çarşamba günü saat 15 te toplanılmak üzere İnikada nihayet verildi.

Reisvekili
Tokad Mebusu
İ. Baç

Kâtip
Kayseri Mebusu
Ö. Mart

Kâtip
Zonguldak Mebusu
E. Sayar

2. — HAVALA EDİLEN KÂĞITLAR

Lâyhalar

1. — Askerî Ceza Kanununun 34 nci maddesi ile 4542 sayılı Kanunla muaddel 35 nci maddesinin (A) bendinin 3 numaralı fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun lâyihası (1/400) (Millî Müdafaa ve Adliye encümenlerine)

2. — 1955 malî yılı Muvazenei Umumiye Kanununa bağlı A/1 ve A/2 işaretli cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun lâyihası (1/401) (Bütçe Encümenine)

3. — Demiryolları ve Limanları İnşaatı İçin Gelecek Yıllara Sâri Taahhütlere Girişilmesi hakkındaki 3262, 3813, 4643 ve 5075 sayılı kanunlara ek kanun lâyihası (1/402) (Nafia ve Bütçe encümenlerine)

4. — Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü 1955 yılı Bütçe Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun lâyihası (1/403) (Bütçe Encümenine)

5. — Hafta Tatili hakkındaki Kanunun 3 nci maddesinin tadiline dair kanun lâyihası (1/404) (Çalışma Encümenine)

6. — Karayolları Umum Müdürlüğünün 1955 yılı Bütçe Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun lâyihası (1/405) (Bütçe Encümenine)

7. — Kırıkkale yapısı 81 milimetrelilik (2 000) aded piyade havan mermisinin Libya Devleti-

ne hibe edilmesi hakkında kanun lâyihası (1/406) (Millî Müdafaa ve Bütçe encümenlerine)

8. — Maarif Vekâleti Kuruluş Kadroları ile Merkez Kuruluş ve Görevleri hakkındaki 2287 sayılı Kanunda Değişiklik Yapılmasına dair olan 4926 sayılı Kanuna bağlı kadro cetvellerinde değişiklik yapılması hakkında kanun lâyihası (1/407) (Maarif ve Bütçe encümenlerine).

Teklifler

9. — Bolu Mebusu İhsan Gülez ve üç arkadaşının, Devlet Orman işletmelerince satılan orman mahsullerinden vilâyet hususi idarelerine hisse tefriki hakkında kanun teklifi (2/258) (Ziraat, Dahiliye, Maliye ve Bütçe encümenlerine)

10. — Bursa Mebusu Müfit Erkuyumeu ve Tunceli Mebusu Fethi Ülkü'nün, Alioğlu Hüseyin Yeşiltepe'ye vatani hizmet tertibinden aylık bağlanması hakkında kanun teklifi (2/259) (Maliye ve Bütçe encümenlerine)

11. — Muğla Mebusu Yavuz Paşamehmetoğlu'nun, vilâyet özel idareleri kanunu teklifi (2/260) (Dahiliye, Maliye ve Bütçe encümenlerine)

12. — Sivas mebusları Bahattin Örnekol ve Etem Erdiç'in, Çarşı ve mahalle bekçileri

hakkında kanun teklifi (2/261) (Dahiliye, Maliye ve Bütçe encümenlerine)

13. — Seyhan Mebusu Sinan Tekelioğlu'nun, Subaylar ve Askerî Memurların Maaşatına dair olan 1453 sayılı Kanuna ek 3661 sayılı Kanun'un 2 nci maddesine bir fıkra ilâvesine dair kanun teklifi (2/262) (Millî Müdafaa ve Bütçe encümenlerine)

14. — Seyhan Mebusu Sinan Tekelioğlu'nun, Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa muvakkat bir madde eklenmesi hakkında kanun teklifi (2/263) (Maliye ve Bütçe encümenlerine)

15. — İdare Âmirlerinin, 1955 malî yılı muvazenei Umumiye Kanununa bağlı A/1 ve A/2 işaretli cetvellerin B. M. M. kısmında değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi (2/264) (Bütçe Encümenine)

16. — İdare Âmirlerinin, 1955 malî yılı Muvazenei Umumiye Kanununa bağlı A/1 ve A/2 işaretli cetvellerin Divanı Muhasebat Reisliği kısmında değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi (2/265) (Bütçe Encümenine)

Tezkereler

17. — Eskişehir Mebusu Hicri Sezen'in, teşriî masuniyetinin kaldırılmasına dair Başvekâlet tezkeresi (3/295) (Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden kurulan Muhtelit Encümenine)

18. — Eskişehir Mebusu Hicri Sezen'in, teşriî masuniyetinin kaldırılmasına dair Başvekâlet tezkeresi (3/296) (Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden kurulan Muhtelit Encümenine)

19. — Kocaeli Mebusu Sadettin Yalım'ın teşriî masuniyetinin kaldırılmasına dair Başvekâlet tezkeresi (3/297) (Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden kurulan Muhtelit Encümenine)

20. — Konya Mebusu Mustafa Bağrıaçık'ın teşriî masuniyetinin kaldırılmasına dair Başvekâlet tezkeresi (3/298) (Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden kurulan Muhtelit Encümenine)

Mazbata

21. — Gaziantep Mebusu Süleyman Kuran'ın, yapı ve imar kanunu teklifi ve Muvakkat Encümen mazbatasını (2/78) (Ruznameye).

BİRİNCİ CELSE

Açılma saati : 15,06

REİS — Reisvekili İhsan Bağ

KÂTIPLER : Edibe Sayar (Zonguldak), Ömer Mart (Kayseri)

3. — YOKLAMA

(Çanakkale mebuslarına kadar yoklama yapıldı).

REİS — Ekseriyetimiz vardır, Celseyi açıyorum.

4. — RİYASET DİVANININ HEYETİ UMUMİYEYE MÂRUZATI

1. — İzmir Mebusu Pertev Arai'nin, eski Devlet Vekili İstanbul Mebusu Mükerrrem Sarol hakkında Meclis tahkikati açılmasına dair takriri (4/179)

REİS — Takriri okutuyorum :

Yüksek Reisliğe

İstanbul Mebusu eski Devlet Vekili Mükerrrem Sarol hakkında Devlet Vekili bulunduğu sırada vazifesini suiistimal suretiyle :

1. Ortağı bulunduğu İstanbul'da Etiler Kooperatifindeki eviyle sahibi bulunduğu Türk Sesi Gazetesi idarehane ve matbaa binasını inşa ettirmek için bankalardan fazla ve usulsüz kredi almak,

2. Ortağı bulunduğu Etiler Kooperatifi için Koç Firmasına fazla demir tahsis lisansı alarak ithal edilen demirlerden kooperatif ihtiyacından fazlasının piyasada satılmasına sebebiyet vermek,

3. Türk Sesi Gazetesini Ankara Maarif Müdürlüğü vasıtasıyla Ankara ilkokullarına ve diğer resmî dairelere abone ettirmek,

4. Türk Sesi Gazetesine kararname hilâfında kâğıt, malzeme ve resmî ilân tahsis etmek ve ettirmek,

5. Türk Sesi Gazetesi için İstanbul Belediye Bütçesinden 10 000 lira almak,

6. Türk Sesi Gazetesinin İstanbul'da Sinanpaşa sokağındaki binasını imar plânına ve Belediye Yapı, Yollar Kanununa aykırı olarak 6,5 metre fazla yükseklikte inşa edilmesini temin etmek suçlarıyla tahkikat sırasında ıttıla hâsil edilecek diğer suçlarından dolayı Teşkilâtı Esasiye Kanununun 46 ve Meclis Dahilî Nizamnamesinin 169 ncu maddesine göre Meclis tahkikatı açılmasının Umumi Heyetin Yüksek tasvibine sunulmasını saygı ile arz ve rica ederim.

Izmir Mebusu
Perteve Arat

REİS — Mükerrerem Sarol.

MÜKERREM SAROL (İstanbul) — Çok sevgili ve değerli arkadaşlarım, Perteve Arat arkadaşımızın vermiş olduğu takriri Parti Grubunda bir karar vermemek suretiyle bana Türk umumi efkârının önünde ve yüksek huzurunuzda konuşma fırsatı verdiğinizden dolayı derin minnet ve şükranlarımı arz etmek isterim. Demokrasi, açıklık demektir, demokrasi hakikatları Türk umumi efkârının önünde bütün açıklığıyla didiklemek demektir, demokrasi, murakabe demektir. Umumi efkârın murakabesi ve nihayet madde haline getirilmiş olan meselelerin yüksek huzurunuzda murakabe edilmesi demektir. İşte bu suretle yüksek huzurunuzda hesap vermekle mükellef bulunuyoruz. Bu münasebetle şunu arz etmek isterim ki, icra vazifesini deruhde ettiğim andan bugüne kadar vatan sathında, bu münasebetle partimizin, bizim, ne elim dedikodularla, ne şeni iftiralarla tahribata mâruz kaldığımızı ve ne dereceye kadar mâsum olduğumuzu ve bilvesile ariz ve amik Yüksek Heyetinize ve sizin vasıtanızla Türk umumi efkârına arz edeceğim. Perteve Arat Arkadaşıma, bunlara vesile teşkil ettiği için ve bu takriri verdiğinden dolayı da en derin kardeşlik şükranlarımı arz etmek isterim. Bununla beraber sevgili arkadaşlarım, hiçbirimizin yüreğinde en

küçük bir tereddüt ve şüphe kalmaması için Perteve Arat arkadaşımın talebettiği tahkikatın açılmasını arz ve niyaz ederek sözüme başlarım. (Soldan, bravo sesleri)

Vaktiyle hissedarı bulunduğum Etiler Kooperatifindeki evime, matbaa binasına bankalardan fazla kredi aldığım meselesi tamamen hilâfı hakikattır. O kadar hilâfı hakikattır ki, şimdi bankanın bana tevdi etmiş olduğu listeyi okuduğum zaman göreceksiniz ki, bu bibi iddialar maksatlı ve bizi âmmenin husumetine mâruz bırakmak, onun nazarında kirli göstermekten başka hiçbir maksat ve gaye gütmemektedir. Etiler Kooperatifi 1951 de teşekkül etti. Kooperatif üyeleri arasında Temyiz Âzasından, serbest meslek erbabına, doktorundan Üniversite profesörüne, vekilinden mebusuna hattâ şunu rahat, rahat arz edebilirim ki, muhtelif siyasi kanaatte bulunan vatandaşların bu kooperatifte birleştiği bir hakikattir. Bu kooperatife, başını sokacak mütevazi bir mesken elde etmek için müteşebbis olarak faaliyette bulunmuş olan arkadaşların daveti üzerine ortak oldum. Aradan yıllar geçti, muhtelif kongreler geçirdi. Kooperatif âzası olarak İstanbul Mebusu olmaklığım hasebiyle Etiler Kooperatifi inşaatının muhtelif dertleri bulunması hasebiyle birtakım kolaylıkları, birtakım imfânları benim vasıtamla elde edilmesini derpiş eden arkadaşlar benim de müteşebbis heyet arasına katılmaklığımı rica ettiler. Ve ben hiçbir ve en küçük bir arka niyet taşımadan bu teklifi kabul ettim. Ve kendileri İstanbul Belediyesi nezdinde kooperatif için faydalı olabileceğimi düşünerek yaptıkları teklife ben de memnuniyetle mukabele ettim. Bunun dışında o tarihlerde Liberasyon mevcud olduğu için gerek Ticaret Ve kâleti, gerekse sair müesseseler nezdinde transfer ve sair bir işleri mevcut değildi ki, mütaahhide bu yollardan yardım etme mevzuubahs olsun. Kooperatif başında Etibank İdaresinde salâhiyetle çalışan bir insanla yine Etibank memurlarının ekseriyeti teşkil ettiği bir idare heyeti vardı. Mütaaddit kongrelerde Etiler Kooperatifi İdare Heyeti açık alımla hesaplarımı verdi. Bu kongrelerde naçiz arkadaşımız, lâıyk olmadığım birtakım iltifatlara ve birtakım medihlere mazhar oldum.

Hal ve keyfiyet böyle iken neden bu Etiler Kooperatifi münasebetiyle benim vekillikim ileri

sürülmek suretiyle nüfuz kullandığım iddia edilmektedir. Bunu sevgili arkadaşlarım madde madde cevaplandırdıktan sonra, şumulüne raci olmak üzere de bu maddelerin nereden tekevvün ettiğini, bu maddelerin altında ne gibi maksat güttüğünü, nelerden neşet ettiğini arz etmek suretiyle cevaplandırmak isterim.

Etiler Kooperatifi 190 - 200 ortaktan mürekkepölüp muhtelif tip projeleri yapılmıştır. Profesör Ahmet Kemal Bey gibi mimarlığını ve projelerini yaptığı adamlardan müteşekkildir. Bankanın bana verdiğini müsaade ederseniz yüksek huzurunuzda arz edeyim.

- A. 1
- B. 1, 2
- C. 1
- D. 1

ve muhtelif evi olanlar için ayrı, beherinin vasatı kıymeti 47 160, 42 150, 55 000, 49 000, 60 000, 55 000, 51 000, 59 000, 60 000, 64 000. Beheri için tesbit edilen vasatı kredi ise 36 bin, 40 bin, 40 bin, 39 bin, 40 bin, 39 bin, 39 bin, 40 bin, 40 bin, 28 bin, 70 bin.

Dr. Ahmet Mükerrer Sarol'un İstanbul'da Bebek sıtlarında Etiler Kooperatifinin inşa ettirdiği eve düşen, bu tipe düşen 40 bin lira, diğer evler gibi verilmiştir.

Şimdi sevgili arkadaşlarım bu, Emlâk Kredi Bankasının, benim, Etiler Kooperatifine yaptırdığım evin hissesine düşen, bana verilen meblâğdır. Mezkûr Kooperatife yedi milyon 345 bin lira verilmiştir, Etiler Kooperatifinin şahsiyeti hükmiyesine verilmiştir, Ahmet Mükerrer Sarol'a şahsına verilmiş değildir. Sonra bu tarihte ben Devlet Vekili degildim. 1951, 1952, 1953 te ben mebustum. 1954 2 Mayısinda yapılan seçimden sonra vekil oldum. O tarihten sonra Emlâk Kredi Bankasından bir şey almadım, benim namıma bir muamele cereyan etmedi. Geçen sene Aralık ayında Dünya gazetesi, bilâhara maddelerin cevaplarını itmam ettikten sonra arz edeceğim, bu mevzuda buna benzer birtakım dedikodular üzerine ağır bir kampanya açılınca, evden vazgeçtim, madem ki, mefruz menfaattir, lânet olsun, başka sahada bir ev tedarik edeyim, ayağıma batan bir çivi gibi beni rahatsız ediyor, çıkar, at, kim alırsa alsın, dedim. O tarihte Kasım Gülek tâliboldu; kendilerine verdiğim cevapta, idare heyeti razı olursa bütün hak ve veeibeleriyle kendisine devretmeye hazırım, dedim. Ka-

sım Gülek bunun üzerine vermiyorum diye âdeta mahkemelere müracaat edeceğini söyledi. Bana arkadaşlar dediler ki, yahu kooperatif mahallin güzelliğini ve evlerin çatılarının kapanması münasebetiyle bir güzel semti temsil etmek bakımından birçok tâlipler oldu, birçok arkadaşlar tâlibolmalarına rağmen sırada beklemektedir, başka tâliplere verelim. Müşarünileyhin 10 - 15 tane evi vardır, ve başını sokacak bir ev değil on tane ev satınalabilecek vaziyettedir, buna vermeyin, dediler. Ben de bir mütevazi ve eve ihtiyacı bulunan Etiler Umum Müdür muavinlerinden birine Etiler Kooperatifindeki hissemi bütün hukuk ve veeibeleriyle devretmiş bulunmaktayım. Yani 15 aydan beri benim naçiz şahsımla Etiler Kooperatifinin hiçbir alâkası kalmamıştır.

Emlâk ve Kredi Bankasını tazyik etmek suretiyle kooperatife fazla para, kredi temin etmişim, diyorlar.

Arkadaşlarım; bankanın mevzuatı vardır, kendi mevzuatı içerisinde kredi için müracaatta bulunan kooperatiflere ne kadar kredi açılacağını takdir ederler. Meselâ banka diyor ki, bu gibi kooperatiflere açacağım kredi hiçbir zaman 40 bin lirayı geçemez, hattâ şahsiyeti hükmiyeyi temsil eden kooperatiflere, evin, maliyeti ne kadar olursa olsun beher ev için açılacak kredi 40 bin lirayı geçemez.

Mükerrer Sarol nüfuzunu kullanmak suretiyle bu kooperatife fazla kredi temin etmiştir, yolumdaki isnadın esasını müsaade ederseniz bilâhare arz edeceğim.

Hulâsaten arz edeyim ki, ne bu kooperatife toptan kredi ihtiyaçları için, ne de benim evime düşen hisse için Emlâk Bankası ne arka yollar ne ön yolla ne tahririne şifahi hiçbir suretle taz-yika mâruz tutulmamıştır. Hilâfı hakikattir, nefretle reddederim.

Matbaa binasına aldığım krediye gelince; her yeni kurulan gazete, her yeni kurulan tesis gibi Emlâk Kredi Bankasına biz de müracaat ettik. Bankanın kendi mevzuatı içerisinde yaptırdığı ekspertizasyondan sonra Eminönü Mollafenari Mahallesinde, Sinanpaşa Sokağındaki matbaa binasına 168 438 lira kıymet koymuştur. Bu gibi binalar için verilecek kredi şahıs başına 75 bin liradır. Biz de müracaat ettik, banka projemizi tetkik etti, binayı ekspertize etti, o günün rayicine göre 162 432 lira kıymet koydu. Buna

göre verdiği kredi 75 bin liradır. Ben bu parayı aldığım zaman vekil değildim. Mebus iken her vatandaş gibi, böyle bir teşebbüse katılan insan gibi Emlâk Kredi Bankasına müracaat ettim, ve banka ekspertizini yaparak bize 75 bin lira verdi. Şunu sıra gelmişken samimiyetle arz edeyim ki, arkadaşların, siyasi kanaati ne olursa olsun, hangi siyasi partiye mensup bulunursa bulunsun, müracaat eden vatandaşlar bankanın imkânları nispetinde bankadan kredi almışlardır. Hattâ huzurunuzda isimlerini zikretmekten içtinabederim, birçok Halk Partili arkadaşların da bankanın bu kredi mekanizmasını işletmek suretiyle para almış, kredi temin etmiş ve teşebbüslerini neticelendirmişlerdir. Devlet Vekilliği ile, Mükerrer Sarol'un iera nüfuzu ile bu kredinin ne alâkası vardır? Vardır, sebeplerini bilâhara arz edeceğim. O halde, Pertev arkadaşımın tahririnin birinci maddesinde ifadesini bulmuş olan, Etiler Kooperatifinde ortak bulunduğum bina ile matbaa binasına fazla kredi aldığımı keyfiyeti hakikattan tamamen uzaktır. Tahrif edilmiş birtakım dedikodulardan ibarettir. Ötesi?.. Ötesi, bizi enzari âmme de kirli, bizi nüfuzunu kötüye kullanan, bizi şahsi menfaatlerden başka bir gaye gütmeyen insanlar olarak umumi efkâra göstermekten başka bir maksatları yoktur. Maksat tamamen siyasidir.

Demir lisansı keyfiyetine gelince : Sevgili arkadaşların ; bu kooperatif talihsiz bir kooperatif olarak işe başladı. Güvendiğimiz idare heyetindeki bâzı kimseler hakikaten kendi menfaatlerini düşündüler ve birtakım yolsuzluklar yaptılar. Ben vekil olmadan evvel bir kongre geçirdik. Mebus arkadaşlarımdan bir ikisi beni ikaz ettiler, çünkü meselenin zeminine inmeye imkân yoktu. Şimdiye kadar kooperatifler kurmuş, inşaatlar yaptırmış insanlar değildik, bâzı su, telefon ihtiyaçlarımız için arkadaşlık hatırı saymanın sağlamış olduğu imkânlardan başka bir şey yapmadık. Eğer muhilli tevazu bulmazsanız bu kooperatife naçiz bir arkadaşınız olarak yaptığım fedakârlık, kıymet ve ehemmiyet kendi yaptırdığım inşaata, hattâ ve hattâ merhum babamla beraber yaptırdığımız inşaata dahi verilmemiştir. Geceli gündüzlü, elimizdeki her fırsattan faydalanarak bir an evvel bu arkadaşların başlarını sokalım dedik.

Eğer ben bu kooperatifte menfaat kasdiyle hareket etmiş olsaydım on beş tane parsellenmiş

arsayı akrabalarım, isimle uzaktan yakından alâkası olmıyan kimselere devreder ve birçok arkadaşların yaptıkları gibi birçok kâr temin ederdim. Nitekim bugün Etiler Kooperatifini kuran 200 adamdan 25 kişi kalmamıştır. Hepsi hisselerini devretmişlerdir. Ve paralarını almışlardır.

On beş, yirmi senede ödenmek üzere bir mütevazı ev sahibi olalım diye fevkalâde iyi niyetlerle girmiş olduğumuz bu kooperatifte bakınız hâdiseler bizi nereye getirmiştir.

Fakat zararı yok ; sizin huzurunuzda, sizin mânevi kalbinizde yıkanmak imkânı bizim için baki kaldığı müddetçe ve biz (inoxidable) pas tutmaz varlığımızla namuskâr olmak, namuskâr kalmak ve namuskâr ölmekte güçlük çekmeyiz. Işığa çıkarıldığı takdirde ne mazide, ne halde, ne de gelecekte hayatımızın hesap veremeyeceğimiz hiçbir tarafı ve hiçbir köşesi yoktur, sevgili arkadaşlar.

Ağustos sonlarında idi zannediyorum ; bana idare heyetinden iki arkadaş geldi, dediler ki : «Mükerrer Bey, siz idare heyetinden ayrılırken bize, kurulduğu günden bugüne kadar devam eden hizmetlerinizin bundan sonra esirgenmeyeceğini vadetmiştiniz, biz de idare heyetindeki vazifeyi bu suretle kabul etmiştik. Şimdi başımız sıkıntıda, mütaahhitlerle olan ihtilâflarımız, idare heyetindeki bir kısım insanların işten el çektilmesi, bir kısmının alâkalarının kesilmesi, birtakım suiistimaller, şayiaları bizi zor durumda bıraktı. Beton kalıplar güneş altında çatır, çatır çatlamaktadır, beton için 90 ton demire ihtiyacımız var. Halbuki Vehbi Koç Müessesesinin 400 ton demir için lisansı mevcut, transfer bekliyor. Ticaret Vekâleti bu demirleri tevzie tâbi tutmak üzere el koymuş. Bu demirlerden 90 tonunun bize tahsisi için tavassutunuzu rica ediyoruz. Kooperatifimiz kurulalı dört sene olduğu halde hâlâ betonları dökemedik, rica ederiz, bu hususta bize tavassutta bulunun.» Ticaret Vekili arkadaşımın nezdinde tavassutta buldum. Bana, hakikaten Vehbi Koç'a 400 tonluk bir demir geldi ve tevzie tâbi tutuldu ; Vehbi Koç razı olursa 90 tonunun Etiler Kooperatifine verilmesine kendisinin de müsaade edeceğini ifade etti. Vehbi Koç'la temas ettim. Bizimle konuşmaya Hulki Alisbah isminde bir arkadaşını memur etti. Benim önümde konuşul-

du. Eğer Ticaret Vekâleti bu demirleri üç ay sonra % 25 le transfer edilmesini vadederse bu kooperatife 90 ton demiri veririz, dedi. Benim bahsedilen demirden haberim bundan ibarettir. İdare heyetindeki arkadaşlar buradadır, Vehbi Koç buradadır. O zaman Ticaret Vekâletini işgal etmiş olan arkadaş buradadır, aramızdadır. (Kim sesleri) Sıtkı Yırcalı. Bu mesele geçen Ağustos sonlarında oldu. Bu konuşmayı sonra ben Ticaret Vekili arkadaşımıza söyledim. Dedim ki: «Adam demiri vermeye razı; fakat % 25 transfer rica ediyor. Bunu bu sene içinde yapmayı vadederseniz hem firma, karşısındaki müesseseye karşı mahcup olmaz, hem kooperatif demirsiz kalmaz, hem de adam firmasına karşı mahcup olmaz, bedeli de mühim bir şey tutmamaktadır, bunun % 25 ini lütfetmenizi rica ederim.» dedim. Mutabık kaldık, bu suretle kooperatif 90 ton demir aldı.

Arkadaşlar, maddelerin sonunda mebdesine, menşesine, zâtı meselenin üzerine inerek konuşacağımı arz etmiştim. Şurasını istitraten arz edeyim. Hayatlarını tezvir ve iftira ile tağdiye eden bir kısım insanlar 2 bin ton demir aldı, Etiler Kooperatifine 306 ton demir lâzımdı, binaenaleyh 1 700 tonunu piyasada sattı, demiri 58 kuruşa aldı, piyasada 2,5 liraya sattı. Doktor Mükkerrem Sarol bu suretle 3 milyon lirayı cebine attı. Allahtan korkmak lâzım, insan kalemi eline aldığı zaman o kalemi âmme mesuliyeti almış arkadaşların asgari kendisi kadar ibodın hakkı üzerinde titrediğini, asgari kendisi kadar şeref ve haysiyet sahibi olduklarını, asgari kendileri kadar bu memleketin menfaatlerini canlarını verecek kadar ehemmiyetle bağlı olduklarını düşünmezlerse elbette siyaset adamları, elbette âmme hizmeti gören adamlar bundan zarar görürler, vatan sathına dalga dalga yayılanlardan birisi de budur. Bir demir meselesinden iki buçuk milyon lira almış, Allah'tan korkmak lâzımdır, bunu söylerken biraz düşünmek lâzımdır. Siyasi mücadelelerde metot ve usulleri ıslah etmezsek, vazife almış kimselerin şahsiyetlerini kendi şahsiyetlerimiz kadar aziz farz etmezsek bunda bu vatan ve millet müştereken zarar görür. Bundan zarar gören biz iktidardakiler değil, bizzat muhalefetteki arkadaşlar da zarar görür. Kanunen yapacağım bir işte aman dedikodu olacak, aman yarın gazeteciler yazacak, aman fotoğrafımı çeke-

cekler diye bir vehmin içine düşersem hiçbir iş göremem ve hiçbirimiz hiçbir iş yapamayız. İdare Heyetinin 90 ton demir alıp almadığını bilmiyorum. Ama bilâhara soruşturdum, demiri almışlar.

Bir gazetenin bu mevzuda yaptığı neşriyat üzerine alâkalı vekil arkadaşım; elbette Demokrat Partinin bir vekilinin, Demokrat Partinin bir mebusunun ve nihayet Demokrat Partinin bir uzvunun günah işlemesi bütün Demokrat Partililerin yüzünü kızartır. Allah bize öyle yüz kızartıcı hâdiseler vermesin. Bunu yaptıracağına canımızı alması elbette ki daha evlâdır. Ticaret Vekâletinin o tarihte neşrettiği bir beyannameyi okuyayım :

«Dünya Gazetesinin 15 Kasım tarihli nüshasında Etiler Yapı Kooperatifine 365 ton ihtiyacı olduğu halde 2 000 ton demir lisansı verilmiş olduğu yazılmaktadır.

Yapılan incelemeler neticesinde :

1. Etiler Yapı Kooperatifinin 14 . V . 1954 tarihinde vekâletimize müracaat ederek inşaatında kullanılmak ve Koç T. A. Ortaklığı vasıtasıyla Çekoslovakya'dan ithal etmek üzere 1 083 000 liralık boru ve demir tahsisi talebinde bulunduğu...»

O tarihte ben vekillikle alâkamı kesmiştim. Devam ediyorum :

«2. Tahsisi yapılan bu malzeme ithalinden evvel yine aynı kooperatif idarecilerinin...» ki, birtakım suiistimali yüzünden birtakım idareciler, idare heyetinden, hattâ ortaklıktan kongre kararıyla teb'id edilmiştir. Yeni gelen idare heyeti derhal bu suiistimal kanalını kapamak üzere tedbir almış ve alâkalı vekâlete, benim ihtiyacım sadece ve sadece 90 tondan ibarettir, demiş ve 90 ton talebinde bulunmuştur.

«27 . VIII . 1954 tarihinde vekâletimize müracaat ederek halen ihtiyaçlarının 250 tondan ibaret bulunduğu ve Temmuz ayı içinde 165 ton demirin diğer ithal malı demirlerden kendilerine verilmiş olduğunu ve bakıye ihtiyaçları olan 90 tonun tahsisiyle mütebakisi hakkındaki taleplerinin iptalini ve lüzumlu muamelenin yapılmasını istedikleri,»

«3. Bu tahsiste ithal edilen demirlerden ancak 90 tonun Etiler Yapı Kooperatifine verildiği ve bakisinin ithale tavassut edilen firma tarafından muhtelif ihtiyaç sahiplerine satıldı-

ğı ve satışların İstanbul teşkilâtımızın murakabeğinde geçtiği anlaşılmıştır. Binaenaleyh Etiler Kooperatifinin satınaldığı demirlerin yekûnu 270 tondan ibarettir.»

90 tonun dışında kalan 300 ton, Ticaret Vekâleti tevziye tâbi tuttuğu için organları tarafından murakabe edilerek alâkalı ihtiyaç sahiplerine dağıtılmıştır. Şimdi bu milyonlar nerededir? Bu demirler nerede? Hakikaten ben de merak etmekteyim.. Bir meselenin aslına vâkıf olmadan bütün suçu mâsum insanlara, şereflere, haysiyetlere, namuslara, aile babalarına uluorta yüklemekte mâna var mıdır?

Pertev Arat arkadaşımızın takririnin ikinci sualini teşkil eden demir hikâyesini bu suretle yüksek heyetinize arz etmiş bulunmaktayım.

Türk Sesi gazetesini Ankara Maarif Müdürlüğü ilkokullarına abone kaydettirmek ve bu surele resmî dairelere abone kaydettirmek hikâyesi, ki bunun içine belediye de gelmektedir.

Sevgili arkadaşlarım, biz Türk Sesi gazetesini kasdı ticaret ve kasdı menfaatle çıkartırdık. Şunu itiraf edeyim ki, gerek 1950 seçimlerinde gerek 1951 ara seçimlerinde matbaamızın ekseriyeti partimize karşı, iktidarımıza karşı aşikâr bir cephe almıştır. Gezeteci arkadaşlarım bu sözlerimden alınmasın bilhassa 1951 seçimlerinde Allahını seven Demokrat Partiye rey vermesin eğer bu memlekette Demokrat Partiyi hatalardan, antidemokratik hareketlerden, sağa kaymalardan alıkoymak istiyorsak bu ara seçimleri onlara kaybettirmemiz lâzımdır. Rey vermeyiniz, diyorlardı. Radyo Devletin malıdır. Parti olarak iktidarımızın icraatını Hükümetin dışında buradan terennüm edemezsiniz. Bütün gazeteler karşı tarafta. Ankara'da Zafer ve İstanbul'da da Selim Ragıp arkadaşımızın çıkardığı Son Posta gazetesi partinin elindedir. Geri kalan gazeteler, bazan Şark'ta bazan Garp'ta, onların siyasi kanaatlerine kimsenin baskı yapması mümkün değildir. Şu halde iktidar, müesseseleri hakikat noktasından irşada mecburdur. Yanlış yalanları önlemeye mecburdur. Şunu ifade edeyim sevgili arkadaşlarım, Babıâli yabancı kabul etmez. Bunun bütün bu müşkülâtına rağmen ve Allah toprağını bol etsin, Ali Naci'nin ısrarlı ikazına rağmen, doktor, sen politika adamısın, gazetecilikten vazgeç, iyi bir şey yapmıyorsun, yarın başına çorap örer, de-

miş olmasına rağmen, partimizin menfaatini, iktidarımızın menfaatini göz önünde tutarak, karınca kararınca matbuat kervanına katılmak üzere Cemal Kutay ile Türk Sesini İstanbul'da Aralık ayı 1953 tarihinde Ankara Noterliğinde yaptığımız mukavele ile kurduk. Birçok yerlere müracaat ettik, bu arada Tan matbaasına da müracaat ettik, Saffet Lûtfi'nin matbaasına müracaat ettik, bizim imkânlarımıza tuzlu geldi, başa çıkamıyacağımıza kanaat ettik ve nihayet Cemal'in kendi teşebbüsü ile Paris'ten ısmarladığı Dupleks makine ile ve kullanılmış iki entertibi devir alarak Türk Sesi gazetesini idare etmek üzere İstanbul'da Son Postanın karşısında kiraladığımız mütevazi bir depoda makinelerimizi kurduk, üstünü de tahrir heyetine tahsis ettik. Seçimlere de az kalmıştı. Muhalefet için o tarih, o günün siyasi şartları çok kötü idi arkadaşlar. Yıpratıcı usul ve metotlarla partimize ağır hücumlarda bulunuyorlardı. Ne olursa olsun, mütevazi bir vasıta ile günde on bin vatandaşa okumak imkânını vermek için çalışmaya başlamıştık.

Mâruz kaldığımız müşkülâtın haddi hesabı yoktu, makinemizin arasına demir çubuklar soktular, kanallarımızı tıkadılar, sahifelerimizi zor şartlar altında hazırlıyarak gazetemizi çıkarmak mecburiyetinde kaldık. Bize mürettip diye gönderdikleri arkadaşlar, operatör diye gönderdikleri arkadaşlar ömürlerinde bir defa bile bu işlere yanaşmış insanlar değillerdi. Bu tip insanlardan mürekkep bir heyetle, yani çamura, deryaya rağmen biz bu müesseseyi kurduk, sevgili arkadaşlarım. Her müessese gibi resmî teşekküllere, iktisadi devlet teşekkülleri-ne, bankalara abone kaydolunması için müracaat ettik. Bizim bugün tenkide mâruz kaldığımız abonelerin % 90 nı ben vekil olmadan, 2 Mayıs seçimlerinden evvel cereyan etmiştir. Binaenaleyh benim Devlet Vekili nüfuzum ile abone kaydedildiği keyfiyetinin hakikatle alâkası yoktur. Ne Ankara Maarif Müdürüne, ne Maarif Vekiline ve ne de Maarif erkânına tahrirî ve şifahi en küçük ölçüde bir tesir icra ederek abone kaydı vâkı olmamıştır. Ankara Hususi Muhasebesi, hatırımda değil, 36, 46 yahut 50 abone kaydetmiş, bunun 35 tanesi Ankara ilkokullarına verilmiş. Ben bu haberi gazetelerde okuduğum zaman öğrendim. Sizi temin ederim ki, ilkokullara abone kaydından haberim yoktur, abo-

ne işleriyle meşgul olmadım, alâkadar memurlar meşgul oldular. Şunu söyleyeyim ki, Türkiye'de Ankara, İstanbul, İzmir, yurdun dört bucağında çıkmakta olan bütün gazetelere abone kaydedilmektedir. Ben Halk Partili arkadaşlarımı itham altında tutmak istemem, Ulus gazetesinin nefiriam usulüyle kaydettiği 40 - 50 bin aboneyi hep biliriz. O tarihteki usulle yapılan aboneyi kendimize rehber itti haz etmiş değiliz. Artık bu gibi haller mazinin acı hâtıraları olmuştur.

Bu şekilde 35 abonenin kaydedildiğini gazetelerden okuyup öğrendikten sonra idareci arkadaşlara bilhassa rica ettim, madem ki, abone yapılmıştır, şimdi verelim fakat katıyen temdidî cihetine gitmiyelim dedim. Zira abone olan muhasebei hususiye ile mekteplerin ne alâkası vardır, bu hatalı hareketin tashihi cihetine bu suretle gitmenin icabettiğini söyledim, bize bir vahyi ilâhi sâdır olmadı ki, nereden bilebilirdik. Fakat arkadaşlarım bunun altında da siyasi birtakım safhalar saklıdır, şimdi arz edeceğim.

Türk Sesi; elindeki teknik imkânlarla, gazetecilikle meşgul olanlar bilirler, dübleks bir rotatifle elbette ki büyük tirajlı gazetelerle, artık işletmeler, büyük sanayi haline gelen müesseselerle mücadele edecek, yarışacak kudret ve kuvvette değildir. Nihayet bunların adedi dördü beşi geçmez. Bunun yanında diğer gazeteler arasında Türk Sesi Gazetesi fikir adamlarına; ilim adamlarına ve siyaset adamlarına sayfalarını açmış ve bu istikamette iktidarına, milletine hizmet etmiştir. Kastı ticaretle, kastı menfaatle hareket etmiş olsa idik biz gazeteyi bu maksatla çıkartmaz, ismimizi vermezdik. Doktor Mükerrrem Sarol'un gazetesi elbette rengi olan bir gazetedir. Bu rengi gazeteye vermez, arkadaşın yardım yapar, müfterilerin tecavüzüne paçamızı kaptırmazdık. Biz bu mevzuda namuskâr hareket ettik. Hiçbir menfaat kasdımız yoktur. O kadar namuskâr hareket ettik ki; İki Mayıs seçimlerinden sonra Zafer Gazetesinin idare meclisine gittik ve dedik ki; işte iyi kötü bunca yıllık tasarruflarımızı eklemek suretiyle bir Türk Sesi müessesesi kurduk. Bir arsa aldık; matbaa binası inşaatı bitti, borcumuzu nazarı itibara alarak fatura bedeliyle bu gazeteyi elimizden alın, Zaferin amcasının oğlu olarak İstanbul'da vazife görsün dedik. Olmadı. Eğer menfaatimiz bahis mevzuu olsa idi biz Zafer

Gazetesine gidermiydik? Zafer Gazetesinin muhterem meclisi idare âzaları benim bu sozumu elbette teyidederler. Bir buçuk sene matbuatla direkt olarak temas etmiş bir arkadaşımız olarak şunu söyleyeyim ki sevgili arkadaşlar, opinion, fikir, sanat ve ilme dayanan mecmualar ve gazeteler Devlet tarafından himaye edilmektedirler. Türk düşüncesi, bir dedikodu ile tayıyüş eden bir dergi olmadığı için elbet yardım görür. Dün böyle idi, bugün de böyledir, yarın da böyle devam edecektir. Bunun sebepleri bir başka sefer uzun uzun söylenebilir. Cumhuriyet tarihimizde dergiler, gazeteler hattâ sanatkarlar himaye edilmek maksadiyle resim galerilerinden Devlet tarafından resimler satın alınmak suretiyle, Devlet dairelerine asılmıştır. Bunları yapanlar menfaat mi sağladılar? Komüsyon mu aldılar?

Pertev Arat arkadaşımın 4 ncü suali : Benim sahibi bulunduğum Türk Sesi Gazetesine Resmî İlân Kararnamesinin dışında ilân verdiğim ve bu suretle gazeteme büyük menfaatler sağladığımdır.

Sevgili arkadaşlarım; Resmî İlân Kararnamesi gereğince, Türk Sesi Gazetesi kurulduğu andan itibaren birinci sınıf ilân almaya başladı. Resmî İlân Kararnamesi tasrih ediyor, bir sene müddetle, kendi imkân ve tesislerinde çıkarabileceklere derhal resmî ilân verilir. tirajı beş binden aşağı olmamak ve altı ilâ sekiz sayfa çıkmak şartıyla, intişar edenlere birinci sınıf ilân verilir. Biz ilgili mercie müracaat ettik ve Martta çıktığımız göre, bu tarihten itibaren 1 nci sınıf ilân almaya başladık. Ben Vekil olarak bu vazifeyi deruhte ettiğim zaman Türk Sesi Gazetesi resmî ilân almakta idi. Benim sahibi bulunduğum müddetçe Türk Sesi Gazetesi bir rantim bile fazla ilân almamıştır. Bunu bugünkü Vekil arkadaşımın da tevsik etmesi mümkündür. Bu mevzuda daha fazla bir şey ilâve etmek istemem.

Kâğıt meselesine gelince sevgili arkadaşlarım,

Vekâletten ayrıldıktan sonra bir gün Meclise geldim. Arkadaşlarla konuştum. Dediler ki, doktor, Grup arkadaşlarımızın arasında senin aleyhinde birtakım dedikodular yayılmaktadır; sen Türk Sesine 2 bin ton kâğıt, iki milyon tutarında da döviz tahsis etmişsin; malzeme, mürekkep ve makine bedeli olarak; bu dedikodu-

lar, son zamanlarda yayılan bir derginin sistemli surette seninle meşgul olması bâzı arkadaşların vicdanlarını derinden derine endişeye sevk etmektedir; bununla meşgul ol dediler.

İyi ki hatırlattınız dedim ve derhal ben, Devlet Vekili Mükerrer Sarol'un zamanı idaresine ait, bu mevzulara dair bir sözlü soru verdim ve bu suretle meseleyi kürsüye getirmek istedim.

Sunları sordum : Ankara, İzmir ve İstanbul'da 1954 te ve benim zamanı idaremde gazetelerin İzmit Kâğıt Fabrikasından almış olduğu kâğıt ve ithal etmiş oldukları malzeme, mürekkep ve makine bedellerinin nelerden ibaret olduğunu alâkalı vekillerden sordum.

Ömrü vefa etmedi, konuşulmadı. Fakat bir kere daha Pertev Arat arkadaşşıma tekrar tekrar teşekkür ederim. Yalnız bu mevzularla kalmadı, bana reva görülen, ıstırap veren birtakım dedikoduların huzurunuzda açıklanmasına fırsat verdi, beni bugüne kadar çektiğim ıstıraptan, burada açıklamada bulunmak suretiyle, kurtarmış oldu, kendilerine huzurunuzda tekrar teşekkür ederim.

Şimdi sevgili arkadaşlarım; basın işlerini tedvire memur Devlet Vekili Mükerrer Sarol. Arkadaşlar, Basın Teşkilât Kanunu gayet sarihdir; Devlet Vekilinin matbuatın ve basın işleriyle meşgul olan müesseseler üzerinde ne cezai ne de idari hiçbir murakabe yetkisi yoktur. Bu sırf bizi umumi efkâr nazarında şüpheli göstermek için ortaya atılmış bir iddiadır. Eski devirlerde bu gibi müdahaleler olmuştur, hattâ bir gazeteye, meselâ yazı işleri nüdürüne telefon edilmiş; ulan kerata bir daha bu şekilde yazı yazarsan yarın senin gazeteni kapatırım demiştir. Arkadaşlar bugün böyle bir devirde miyiz? Bugün bunlar o kadar mevzuubahis değildir ki bugün bir gazeteye, bir gazete sahibine kaşınızı dahi çatamazsınız. Foto muhabirlerinin objektiflerini sizin hususi hayatınıza kadar sokarlar, itiraz edemezsiniz. İtiraz ettiğiniz zaman yakınızı bırakmazlar. O halde Devlet Vekili Mükerrer Sarol'un, basın işlerini tedvire memur Mükerrer Sarol'un döviz işleriyle, lisans işleriyle ne kendisinin ne de Vekâletinin bir alâkası yoktur. Bunu geçen sene, 15 ay evvel bir gazetenin bu mesele üzerinde fevkalâde hiddet, şiddet göstermesi ve gazaba gelmesi neticesinde öğrendim.

Bir interministériel toplantıda benim salâhiyet ve sıfatım nedir? dedim. Kâğıt veremem, döviz vermem, bunlardan hiçbiri ile alâkam yoktur. Arkadaşlarla bir kordine edelim, öğrenelim dedik. Bu suretle buna muttali olduk. Ondan sonra Hükümet karar aldı. İşletmeler, Ticaret vekâletleri ve Döviz Komitesi koordine bir mesai yapmak suretiyle bunları ayarlamak imkânını buldu. Bundan evvel alınan kararlar, bu tarihten sonra alınan kararlar arasında azîm farklar vardır. Tirajlar bu rütbeye varamamaktadır. Birçokları 1954 te aldıkları malzeme ve kâğıtla iktifa etmişlerdir. O halde Dünya gazetesi bizim gözümüzü açtı Allah razı olsun kendilerinden.

Hükümet bizi memur etti, matbuatla medeni ve insani bir münasebeti muhafaza etmek ve biz bunları, matbuatı Türk umumi efkârının dile getirdiği fikirlerin mümessileri olarak konuşmak suretiyle aradaki soğukluğu izale etmek için en geniş anlayışla hareket etmek suretiyle tedbir aldık. İstanbul'da Gazeteciler Sendikasında toplandık dedik ki : Karaborsa işliyor, bir kısmınız ıstırap içinde lisansını alamadığından, tahsisini yaptıramadığından, transferini alamadığından mustarip, bir kısmınız da külahını eğmiş, çubuğunu yakmış tirajı büyük ve büyük menfatler sağlıyor. Hükümetiniz bundan sonra hiçbirinize ayrı olarak transfer, lisans vermiyecek, hiçbirinize kâğıt tahsis etmiyecek, lisansınızı gazetelerinizin tirajlarına göre sendikanız vasıtasıyla siz tâyin edeceksiniz, Devlet Vekâletine bildireceksiniz biz bunu Umum Müdürlüğümüz vasıtasıyla ekspertize edeceğiz, kontrol ettireceğiz, ondan sonra alâkalı vekâlet nezdinde icabeden ihtiyaçlarınızı temin edeceğiz dedik ve böylece mutabık kaldık. Ve İşletmeler Vekili arkadaşşımdan rica ettim, gazete için kâğıt hamurunu artırın, hariçten kâğıt sokmak gittikçe güçleşmektedir, kâğıt fiyatları, konjonktürleri yükselmektedir, tediye sıkıntılarını muvacehesinde âzami tasarrufa riayet etmek suretiyle ve karaborsa kanalını daraltarak. (Karaborsayı önlemeye muvaffak olamadık, muvaffak da olamıyacağız) Zannediyorum ki asgari hadde sokmak suretiyle bunu İstanbul Gazeteciler Sendikasıyla birlikte tertibettik. Sendikaca Türk Sesi gazetesine 30 - 35 ton kâğıt tahsis edilmiştir. Türk Sesinin aldığı kâğıt miktarı iki sene zarfında iki yüz tonu geçmez. Ne-

rede iki bin ton? Bu münasebetle size bir fikir verebilmek için müsaade ederseniz 1954 ve 1955 yıllarına aidolan listeyi okuyayım. Görürsünüz ki iktidarımız ve Yüksek Heyetiniz Türk matbuatına ne dereceye kadar bu sıkıntılar içinde fedakârlıklarda bulunmuştur.

1954 yılında Ankara'da çıkan bir dergi, çıkmadan evvel kâğıt olarak 61 614 liralık tahsis almıştır. (Bu hangi dergi sesleri) Akis mecmuası. (Soldan: Gürültüler, tahsisi kim yapmış sesleri) Bu gazetenin aldığı meblâğ yekûnu 97 675 liradır. (Soldan: Anlıyamadık, gazete çıkmadan evvel ne demek?) Yani dergi çıkma teşebbüs sırasında Ticaret Vekâlet'ine müracaat etmiş ve o tarihteki usule tevfikân bu tahsis yapılmıştır. Sonra bu müesseseye 18 838 liralık mürekkep ve muhtelif malzeme bedeli olarak da 17 223 liralık ki, ceman 97 675 liralık döviz tahsis edilmiştir. (Soldan: Bu tahsis kaç aylık ihtiyaç, karşılığıdır, bunu hangi vekil tahsis etmiş sesleri) Bu tahsis 1954 yılı ihtiyaçları karşılığıdır. (Soldan; gürültüler) Arkadaşlar, müsaade ediniz, ondan sonra suallerinize cevaplar arz edeceğim efendim. 1954 yılına sâiri olmak üzere yani o yıl içinde kullanmak üzere bu mecmuaya 97 675 lira.... (Soldan muamelenin tarihini söyleyiniz sesleri) Muamelenin tarihini bilmiyorum... Döviz tahsis edilmiş.

61 bin lira verilen bu dergi ink'şaf etmiş, tirajı artmıştır. Allah daha ziyade etsin.. Türk Sesi bir kuruşluk döviz almamıştır. Niçin bu mukayeseyi yaptım. İki milyon liralık tahsis Türk Sesine, Mükerrerrem Sarol'a verilmiş demek suretiyle, bizi kirli, bizi menfaatçı ve âmiyane tâbiriyle ifade edersek hırsız olarak göstermek istiyorlar. Bu mukayeseyi bunun için yapıyorum. Mükerrerrem Sarol mensubolduğu partiye, mensubolduğu aileye, mensubolduğu devlete yüz kızartıcı hiçbir iş yapmamıştır arkadaşlar... (Soldan bravo sesleri ve alkışlar).

Cumhuriyet gazetesi, 569 000 l'ra kâğıt 7 b'n lira makina, 37 bin lira mürekkep; 33 bin lira malzeme için olmak üzere 645 b'n lira döviz almıştır. (Döviz mi sesleri) Evet döviz arkadaşlar..

(Kim sesleri) Cumhuriyet gazetesi. Döviz olarak, dış tediye olarak. Dâhilden aldığı kâğıtlar hariçtir. Onu da okuyacağım.

Hürriyet gazetesi: 4 milyon 674 bin liralık kâğıt. 91 bin liralık mürekkep. 76 bin liralık muhtelif malzeme. Hepsi 4 milyon 842 707 liralık döviz tahsis edilmiştir. 1954 yılında. (Soklan Ooooo sesleri)

İstanbul Ekspres: 279 602 lira kâğıt, 11 bin lira makine, 35 bin lira mürekkep ve 41 bin lira muhtelif malzeme, ceman 331 bin 431 liralık döviz tahsis edilmiştir.

Milliyet gazetesi: 746 300 lira kâğıt, 85 000 lira makine, 14 000 lira mürekkep, 180 000 lira muhtelif malzeme, 949 970 lira döviz. Burada kesiyor, Türk Sesine geçiyorum arkadaşlar. (Soldan : Yeni Sabahı da söyle sesleri) Yeni Sabahı da arz edeceğim.

Türk Sesi bildiğiniz gibi 1954 Martında kuruldu. Demin arz ettiğim gibi entetibini Paris'ten müstamel olarak alıp getirdik. Kâğıt bedeli olarak sıfır, makine bedeli olarak 80 000, mürekkep 16 000, sair malzeme 21 000, mecmuu 131 000 liradır.

Bu 1954, 1955 rakamlarını da okuyorum. (Soldan: Dünya gazetesi sesleri) Dünya gazetesi arkadaşlar:

217 608	Kâğıt
3 000	Makine
24 000	Mürekkep
36 000	Muhtelif malzeme

297 864 Yekûn (Yeni Sabah sesleri).

Yeni Sabah gazetesini okuyorum arkadaşlar:

758 670	Kâğıt
107 319	Mürekkep
49 000	Muhtelif malzeme

915 000 Yekûn (Vatan sesleri)

Şimdi sevgili arkadaşlarım, matbuata baskı yapıyor, matbuatı tazyik altında tutuyor, matbuatın murakabe uzvu olmaktan menediyor, matbuatı meflûç bir hale bırakıyor. Bizzat matbuattan bir kısım gazeteler ve matbuatı provoke eden muhalif arkadaşlar hep bu taneleri tekrar ediyorlar. 1954 yılında iktidarınız, müşkül şartlar içinde çırpınan iktidarınız 14,5 milyon lira vermiştir. (Yazık paralara sesleri) Eğer tahkik ederseniz, Cumhuriyet tarihimizin hiçbir devrinde 5-6 yıl içinde 50 milyona yaklaşan bir meblûğ verilmemiştir.

Dış tediyeimizin yekûnu arasında Türk matbuatına, iktidarımız, alını yukarda olarak âzami yardımda bulunmuştur, sevgili arkadaşlarım.

Şimdi bu münasebetle şunu arz edeyim sevgili arkadaşlarım :

Resmî ilân keyfiyeti üzerinde, geçende Emin Kalafat arkadaşımız konuşurken bâzı açıklamalarda bulundular. Ve bu münasebetle, bir kısım gazeteler kendilerini rencide olmuş saydılar. Resmî ilân alan bâzı gazeteler maazallah iktidarı övmeye, bunu yaparsa besleme olur, dalkavuk olur.... olur.... olur. Ve bu böyle gider.

Sevgili arkadaşlarım ; biz resmî ilânın hazırlanmasında, hatırladığıma nazaran, Türk matbuatında emek vermiş, ömürleri bu yolda geçmiş, mürekkep yalamış, matris arasında, eskimiş, hakiki fikir adamlarının iştirakini temin etmek suretiyle fikir aldık. Onlar dediler ki ; siz gazetelere, yalnız yüksek tirajlı gazetelere ilân verirseniz memlekette 4 - 5 kişiden mürekkep bir gazetecilik tröstü teşekkül eder. Diğerlerine hayat hakkı kalmaz. Binaenaleyh bir haddi asgari koyun dediler. Doğruydu bu fikir. Beş bin tiraj esas ittihaz edildi. Akşam gazeteleri ile Sabah gazeteleri arasında tefrik yapıldı. Bu, belki suistimal edilmektedir. Burada sizinle beraberim. Yüksek Heyetiniz bir komisyon kurmak suretiyle bu meseleyi ele alırsa, bunu ariz ve amik tetkik ederse resmî ilândan mütevelit birtakım ıstıraplara bir çare bulur kanaatindeyim. Size şunu temin ederim ki, «Besleme» diye alay edenler rahat rahat resmî ilânları aldı. Biz resmî ilânlar için çıkarığımız kararnamede şöyle bir hüküm koyduk. Millî tesanüdü bozmak, şeref ve haysiyetlere tecavüz etmek, şantaj yapmak, onun bunun namusu ile oynamak gibi bir neşriyat yolu tuttururlarsa resmî ilân almamışlar, dendi. Bizim kendi şahıslarımıza reva görülen hakaretâmiz hareketler yazılar namütenahi. Fakat biz bunlar geçici devrelerdir, bunlara tahammül göstermek lâzımdır, bu yüzden Türk matbuatını toptan mahkûm etmeye hakkımız yoktur, elbette bir gün bu hiddetü şiddet zâil olacak, insaf, aklı selim galipgelecek böyle çirkin hareketlerden, namuslara tecavüzlerden vazgeçilecektir, dedik. Fakat bu tecavüz ve iftira sağnağı bitmemiştir arkadaşlar, ne yaparsanız yapınız, bunlara yaranmaya imkân yoktur. Benim nâçiz kanaatim budur.

Şimdi size 1955 yılını okuyacağım. Sabrınızı tüketiyorum ama, af buyurun bilinmesinde fayda vardır. (Soldan, söyle, söyle sesleri)

Cumhuriyet ; 1955 yılında 1 279 071 lira kâğıt, 5 039 lira makina, 13 bin lira mürekkep, 19 bin lira malzeme. 203 bin lira mürekkep, ceman ; 1 526 561 lira.

Dünya gazetesi :

145 682 lira kâğıt, diğer malzemelerle beraber 182 bin lira. Dergi ve bâzı matbaa müesseselerini geçiyorum.

Demokrat İzmir gazetesi :

Hâfızalarınızda bir rüşup vardır. O münasebetle okuyacağım. 49 198 lira kâğıt, 3 220 lira makine, 7 064 lira mürekkep, 133 943 lira malzeme, ceman ; 193 bin lira.

Hürriyet Gazetesi :

1 441 133 lira kâğıt. Ceman ; 1 574 bin lira.
İstanbul Ekspres : 202 bini kâğıt olmak üzere 329 bin lira.

Milliyet : 885 bini kâğıt olmak üzere 1 milyon 703 bin lira.

Resimli Posta : 151 bin lira.

Tercüman : 450 bini kâğıt olmak üzere 535 bin lira.

Türk Sesi : Kâğıt sıfır, yeni makineler aldık, Linotipler aldık. 106 800 lira ve 147 bin lira.

Tan : 35 bin lira.

Yeni Sabah : 704 bin lira.

Zafer : 767 bin lira. (Vatan ne kadar sesleri) Vatan mühim değil. !

Şimdi İzmit Kâğıt Fabrikasını okuyacağım.

Akşam Gazetesi	124 445	Kilo
Cumhuriyet Gazetesi	205	Ton
Dünya Gazetesi	338	»
İstanbul Ekspres Gazetesi	105	»

Bu okuduğum gazeteler 1954 yılında ayrıca döviz olarak kâğıt tahsisi almışlardır. Şimdi İzmit Kâğıt Fabrikasına aidolanları okuyorum :

Hürriyet Gazetesi	833	Ton
Milliyet Gazetesi	148	»
Son Posta Gazetesi	234	»

Son Posta Gazetesi dışardan hiç kâğıt almamıştır, yalnız İzmit Kâğıt Fabrikası ile iktifa etmiştir. (Soldan, bravo sesleri) Dışardan bir kuruluşluk bile kâğıt almamıştır.

Türk Sesi Gazetesi	120	Ton
Vatan Gazetesi	133	»
Yeni Sabah Gazetesi	214	»
Yeni İstanbul ve Spor Gazeteleri	564	»
Yeni Ulus Gazetesi	229	»
Yeni Asır Gazetesi	149	»

Bu adedleri kabarmak olan gazetelerin İzmit Kâğıt Fabrikasından aldıkları rakamlar. 1955 senesinden okuyorum efendim.

Akşam Gazetesi	141	Ton
Cumhuriyet Gazetesi	320	»
Dünya Gazetesi	240	»
İstanbul Ekspres Gazetesi	165	»
Hürriyet Gazetesi	230	»
Milliyet Gazetesi	415	»
Son Telgraf ve Gece Postası	235	»
Türk Sesi Gazetesi	100	»

İstanbul Belediyesi : - Gazetelerin isimlerini okumamak bakımından beni mâzur görmeyi rica ederek, adedlerini söyleyeyim, - 16 gazeteye abone olmuştur. Bu arada Türk Sesine de abone olmuştur. Bu 16 gazeteden 9 tanesine müsaavi miktarda abone olmuş, Türk Sesinin almış olduğu on bin liralık, 200 abone de bu dokuz gazetenin arasındadır.

Bu itibarla İstanbul Belediyesi üzerinde, Devlet Vekili Mükerrer Sarol Devlet Vekilliği nüfuzunu kullanmak suretiyle gerek malî, gerek cezai, hattâ vicdani bakımdan kendisine bir suç terettübedecek bir hatada bulunmamıştır.

İstanbul Belediyesi bütçesinde mevcut tahsistattan kendi takdirini kullanmak suretiyle 16 gazeteye abone olmuş; ve bunlardan bir tanesi de Türk Sesi olmuş.

Sonra bunlar 2 Mayıs seçimlerinden evvel olmuş. Devlet Vekili Mükerrer Sarol'un bu abone işiyle ne alâkası var? Bunu insafınıza ve vicdanınıza terk ediyorum.

Gelelim kaçak kat meselesine.

Biz Son Posta'nın karşısında mağaza gibi bir yerde makineyi monte ettikten sonra bir arkadaşım bana Milliyet'in yanı başında iki buçuk üç katlı bir binanın mevcudolduğunu ve bunu 35 - 40 bin liraya kadar vermeye tâlibolduğunu şimdilik daha büyük ölçüde bir şey yapmayacağını dübleksi, tadilat yapmak suretiyle sığdırabileceğini, ayda 1 500 liraya yakın kira veriyorsunuz, burasını iki, üç senede amor-

tize edersiniz, sizin için daha iktisadi olur, dedi. Biz de gittik, binayı gördük. Zaten oraları İstanbul Belediyesi İmar Müdürlüğüne ticaret ve sanayi bölgesi olarak tesbit edilmiş. Eskiden kalma binalar hariç, yeni yapılanlarda ikamet mevzu bahis değildir. Bu yeni yapılan binaların bir kısmı gazete işlerine, bir kısmı matbaacılık işlerine ve bir kısmı ise çorap fabrikası, küçük atelyeler ve saire gibi işlere tahsis edilmektedir. Bizim mimarımız o binada böyle bir tadil yapıma ile buraya sığmanın gayrimümkün olduğunu ifade etti ve binayı yıkmaktan başka çare olmadığını söyledi. Eğer buraya sıkıştığımız takdirde bina yıkılır siz de perişan olursunuz diye ilâve etti. Yıkıttık binayı yeniden yaptırdık. Evvelâ üç katlı bir proje yaptırdık. Sonra dediler ki, mademki sizin niyetiniz hakikaten böyledir, ümidimiz de kesildi, gazetecilikte karar kıldık, buraya yarın bir rotatif sokmak imkânını da düşünerek ona göre bina yaptırın. Projeyi yaptırdık. Biz bu işe 1953 ortalarında başladık. 1954, 1955 te devam ettik. Nazarı dikkatinizi celb ederim. Projemizi imara götürdük, tasdik ettirdik. Ruhsatnameyi aldık bir müddet geçti. Bizi ikaz ettiler. Allah rahmet eylesin Ali Naci Karacan bizi ikaz etti. Buraları ticaret ve sanayi sahası olarak aldılar, inşaatı ona göre yapın dedi. O tarihte Emlâk Kredi Bankasından 75 bin liralık krediyi almamıştık. Onun üzerine projeyi dört kata çıkardık. Müracaat ettik. Neden o müracata bir beis görmedik? Ticaret ve sanayi bölgesi olarak ilân edilen 1953 yılında Yapı Yollar Tüzüğünde bir tadilat yapılmış. Bu tadilatla deniliyor ki : Sanayi ve ticaret muntakalarında meskenden gayri kullanılacak binaların derinliği ve irtifaları İmar Müdürlüğü'nün teklifi ile İmar Müşavirliğince yükseltilir. Emsal binalar var, Ali Naci 5 kat yapmış, isimleri saymıyayım kendisi merhum ve dostumuz olduğu için zikretmekte mahzur görmedim, birçok binalar var 6 kata kadar imarın verdiği bir müsaadeyi 4 kattan sonra yeni bir ruhsatname ile 5 kata çıkarmak neden nüfuz süüistimali olsun. Hem kaçak kat ile nüfuz süüistimalini, ikisini telif edemedim ben. Kaçak, nüfuzdan mahrum olduğu için yapılır.

Arkadaşlar unuttum, vekillige henüz gelmiştim, radyomun vergisini vermekte geciktiğim için cezaen benden tahsil ettiler. Vekillikle kaçak katın ve nüfuzun ne münasebeti var? Haki-

katen suç olsa ceza verilir. Hattâ kat yıkılır, mesele bu kadar basittir.

Bizi maddî ve mânevî bakımdan tahribetmek için bu neşriyatı yapmışlardır. Biz kanunî yolla İstanbul vilâyetine müracaat ettik, (elindeki ruhsatnameyi Heyeti Umumiyyeye gösterecek) şu aldığım ruhsatname, tetkik buyurun, kaçak bir kat yoktur. İlk proje bu münafıkların eline geçmiş ve onu jurnal ediyorlar. Muhalefet gazetelerinin eline geçmiş, bu katî vesikayı nazarı itibara almayarak Vekil nüfuzunu kullanmış; vur abahya geçsin, gitsin. (Bina ruhsatîyelerini ihtiva eden dosyayı uzatarak: Buyurun, görmek isteyen varsa tetkik etsin.) Bunlar 4 ncü ve beşinci katların ruhsat vesikalarıdır. Bunlar İstanbul Belediyesinden, Eminönünden alınmıştır. Binaenaleyh Türk Sesi matbaasının kaçak kat yapmak suretiyle suiistimal yapılmıştır.

Şimdi müsaade ederseniz sevgili arkadaşlarım; benim sevgili arkadaşım Pertev Arat elbette ki dedektif kullanmak suretiyle birtakım malûmat topluyarak hakkımda tahkikat açılmasını talebeden tahririni vermemiştir. Bu dedikoduların da dayandığı bir temel vardı. Kendisine vahyî ilâhî vâkı olmadığını evvel beevvel ben söylüyeyim. Şimdi müsaadenizle bu hususları izah edeyim:

Bunu ben arz edeyim sevgili arkadaşlarım: Bu bakımdan Pertev Beye hakikaten candan müteşekkirim. Kendisinden Allah razı olsun. Geçen sene ben, 15 ay evvel çok acı, üzüntülü ve ıstıraplı anlar geçirdim. Şeref ve mukaddesatımla sizi temin ederim ki, o günlerde intihar edeceğim anlar olmuştur. Fakat niçin? Onu arz edeceğim.

Sene 1954... Meclisin açılışının üçüncü günü, ben bir akrabamın evinde otuyordum. İstanbul gazeteleri geldi. Ahmet Emin Yalman'la birlikte yemek yiyoruz... Ahmet Emin Yalman yine matbua ileleriyle meşguldü. Bâzı üzüntüleri ve şikâyetleri vardı. Dairenden Dünya gazetesini getirdiler... Evvelâ sözüme başlamadan, (Belki firarı efkâr var, bu mevzu yüzünden doktora firarı efkâr, bastı, diye düşünebilirsiniz. Üzüntülüyüm ama, firarı efkâr yok. Herşeyi inceden inceye tetkik ettim, hesaplarımı yaptım, öyle huzurunuzda çıktım. Bu târizden bir dostluğa bağlanmış, iyi bir niyetin mahsulü olan, hususu lesé etmeden) size arz etmek isterim.

Onun için evvelâ Dünya gazetesi sahibi olan Falih Rıfkı Atay'ın benim o tarihteki avukatıma yazmış olduğu bir mektubu okuyarak zâti meselenin içine inmek istiyorum.

Şimdi, okuyacağım tezkerenin ihtiva ettiği fikri, niyeti ansamimülkalp muhafaza etmekteyim. Burada hiçbir arka niyet yoktur. Kötü maksat yoktur. Hepsini doğru kabul ediyorum. Ya benim kırılan haysiyetim, şerefim, aile şerefim? Arkadaşlar, 47 yaşındayım. Memleketin sathına tümen tümen yüz binlerce gönderilmiş olan bu hâvadislerle muhalefet partili hatip arkadaşlarım isimlerini söylemeyeceğim, bu münasebetle iyi münasebeti bozmak istemiyorum, bu geçmeye el atarak bir kısım vatandaşlarımıza benim ve benim vasıtamla hükümetimizi ve hükümetin vasıtasıyla partimizi, iktidarımızı çamurlamaya, lekelemeye kalktılar. Ben muhalefet yıllarında iki tane iki buçuk liralığı gösterek bundan başka param yok demişim, iktidara geldikten sonra aynı Sarol milyonları vurmuş.

Muhterem arkadaşlarım, bu münasebetle söyleyeyim: Bankada iki çocuğumun yıllardan beri tasarruf suretiyle biriktirip benim namıma kayıtlı para ile tapuda kayıtlı ve 680 bin lira borçlu matbaa müessesesinin dışında benim namıma kayıtlı bina varsa ispat edene hediye etmeye hazırım. Günahdır, ayıptır. Okumaya devam edeyim; «Sayın Burhan Apaydın arkadaşım Bedii Faik'in sıhhi durumunu biliyorsunuz. Bir hekim olan Devlet Bakanı Sayın Mükerrer Sarol'un, bu durumda bir genç fikir adamını tevkifhanede bırakmak istemeyeceğini pek iyi takdir ederim.»

Size temin ederim ki, yaralı olmama rağmen hapisanede yatmasını istemedim. Ama bir mahallenin kabadayısı önüne geleni yaralar, rasgeldiğine saldırırsa o mahallenin bekçisi de yakasından tutar götürüp onu hapseder. Her gün kapımın altında atılan gazetelerdeki tezvîrat ile haysiyetim lime lime, şerha şerha zedelenir ve bana hudutsuz ıstırap verilir, çocuğumun gözüne rahat bakmaktan menedilirken, devlette aldığım ağır mesuliyet içinde tahribedilen şerefimi kim tamir edecek?

Bir adam bir adamın kolunu koparır, bundan dolayı içeri girer, çıkar, ceza görür. Ama arkadaşlar kol, yerine gelir mi? Bakınız Pertev Arat'ın tahririnde nihayet ifadesini buldu ve

kuzurunuza geldi, beni kurtardınız, ömrümden alınsın, sizin ömrünüze katılsın. Bu mevzuda çektiğim ıstırapı hayatımın hiçbir safhasında çekmedim. Bu memlekette insanların şeref ve haysiyeti bu derece iftiralara tezvirlere mâruz kalması cidden acınacak bir manzara arz ettiği gibi, memleket akibeti için de o kadar acı bir manzara arz eder. Ağır mesuliyeti üzerinde taşıyan adamın evinin harimine kadar sokulmak suretiyle, o günleri bilmiyorsunuz, adam açıyor telefonu, İş Bankası Umum Müdür Muavinine, diyor ki, ben Dünya gazetesinin muhabiriyim, Bankanın, Özenin karşısında binası varmış, o binada oturuyor, Sarol.

Sevgili arkadaşlarım; ben üç buçuk sene bir tek odada oturdum, Ankara Palas'a gitmedim; lâf gelmesin diye. Talebelik hayatımda katlanmadıklarım razı oldum. Âme emrinde vazife almış bir insansın Sarol, çıkma otur burada, dedim. Bir adam çıkıyor, İş Bankası Umum Müdür Muavini Ahmet Beye, ne sıfatla Sarol'u oturtuyorsunuz; nizamnameniz müsait değildir, anlamıyorum; Ahmet Bey, hayretler içerisinde İstanbul'da Dünya Gazetesi yazı işleri müdürüne muhabirin ne derecelere kadar salâhiyettar olup olmadığını ve hakikaten bu mesele ile gazetenin meşgul olup olmadığını soruyor. Müdürün aldığı cevap : Biz kanlı bir mücadeleye giriştik, ya onun kafasını koparacağız, yahut biz içeri gireceğiz. Ne iptidai bir yıpratma tarzı, yaralama tarzı. Bir yerden hediye ettiğim resmimi alıyorlar, röportaj yapacağız diye; resmi neşredeceğiz diye.

Bundan ne elde edecekler, haksız yere vicdanları sızlattmakta? Ben o tarihte bu müessesenin bunları yaptığından dolayı ıstırap duyduğundan zerre kadar şüphem yoktur. O tarihte benim kadar azap çektiğine şüphem yoktur. Ama insanların hiddetli anlarında makinenin dırayman yaptığı gibi yolundan çıkabilir. Size temin ederim, ben çocuğumun yüzüne rahat rahat bakamıyordum, bana diyordu, yahut bana öyle geliyordu, yüzünde bulutlar bu gazetelerin yazdıkları iddia ve isnatların hedefi olacak hale mi geldin? Ben endişe ve ıstırap içinde idim.

Bir gün annemi ziyarete gittim, dedikodular devam ediyor, o kadar devam ediyor ki, tezviri cihazları durmadan işliyor. Ben iftira pisliklerini, fenalıklarını temizliyecek kudrette

değilim, buna gücüm yetmez, hiçbirinizin gücü yetmez. Eğer bu tarz iftira ve tezviri geçer akçe haline gelirse, mubah olursa en aziz büyüğümüzden ocaktaki başkana kadar kimsenin bundan masun kalacağı tasavvur edilemez.

Annem bana dedi ki, ne o Mükerrerem, işleri berbat etmişsin, babanın kemikleri mezarda rahatsızdır. Ne olmuş anne dedim, Nişantaşı'ndaki Saroğlu apartmanı seninmiş. Yok anne dedim, ben Etiler Kooperatifinden bir ev alacaktım o da burnumuzdan geldi. Merak saikasıyla ertesi gün gidip baktım, hakikaten Nişantaşı'nda köşeyi dönerken bir Saroğlu apartmanı var, fakat Sarol değil, Saroğlu. Bu da bir muhterem gazeteci arkadaşın hanımınınmış, benimle ne alâkası var? Kervan saray da benim imiş.

Bir ay evvel Kilyos'a gittim, Turizm Bankasının dillere destan olan tesisleri var, bir gidip göreyim dedim, benim de karınca kaderince bir hissem var, bin türlü tezviri de onun için dönüyor.

Arkadaşlar, ya bu memlekette iş yapacakların türlü iftirlara mâruz kalacaksın veyahut iş yapmayacaksın rahat rahat oturacaksın, yani ilkmektepleri, diğer okulları kapa, ne dedikodu gelir Maarif Vekilliği rahat olur, gel keyfim yap. İş yaptığın takdirde her iş üstüne dikkati, tecessüsü çekmektedir. Parti başkanı ve muhtar geldi, yirmi günden beri gazeteciler geziyorlar köy köy, size ait arazi tesbit etmekle meşguller dedi. Siz memnu mintaka kalkar kalkmaz Mithat Dülge ile beş bin dönüm arazi satınalmışsınız, onu arıyorlar, dediler. Sözde bizim aldığımız bu arsaları sonradan Turizm Bankası almış. Biz bu vaziyette kimden şekvacı olacağız? Ben bütün bunlarla meşgul olmam ki!

Yine okuyorum : «Sayın Mükerrerem Sarol'un, bu durumda bir genç fikir adamını tevkifhanede bırakmak istemeyeceğini pek iyi takdir ederim. Arada geçen hâdiseye gelince : Mesele, bir kooperatifin bâzı mensuplarının bize iyi niyetli görünen müracaatlarından çıkmış ve verilen malûmat gazetenin ve Bedii Faik'in, yazılarına mesnet teşkil etmiştir. Bir gazetenin ve gazetecinin tahkik imkânlarının güçlük derecesini ve aynı zamanda meslektaş olan Devlet Vekilinin takdir edeceğinden şüphe etmiyorum. Sizce temin ederim ki, ne Bedii Faik ne de gazetemizin Devlet Bakanı Sayın Mükerrerem Sarol'un haysiyet ve şerefi ile ilgili bir arka niyetleri

yoktur. Sarf edilmiş sözler Devlet Vekiline karşı kasda makrun olmayıp bir münakaşanın asabi-yet havası içinde kullanılmışlardır. Bu bakımlardan bâzı neşriyatın ve hallerin tahriki ile münakaşanın elde olmaksızın ânide aldığı şekilden müteessif ve müteessir olduğumu da size söylemek isterim. Bence aslı hiç de ehemmiyetli olmayan dedikodulardan hâsıl olan sütefehhümü izale etmeniz mümkün olursa pek de müteşekkiri olacağımı ilâve ederim. Hürmetler.» Ayrıca hatı desti ile bunun ajansa verilmesini uygun görmüşler, biz de Anadolu Ajansına verdik.

Arkadaşlar; beni derinden derine müteellim eden hususları teşrih etmekle vaktinizi daha fazla işgal etmek istemem. Dünya Gazetesinin hakkımda yazdıkları : Sen 1950 den evvel bir hiçtin; siyasi hayatın sıfır, hekimlik hayatın sıfır. A mübarek çocuk, senin bitiremediğin mektebi ben bitirmişim, Almanya'ya gidip doktora, ihtisas yapmışım, övünmek gibi olmasın, o vakitki klinik hocam bana demişti ki, ne pahasına olursa olsun burada kal, seni doçent yapayım. Hayır dedim, ben; Yozgad hesabına okudum, ölsem kalmam. Dönüp Yozgad'a gitmişim, canımı dişime takmışım, kendisine yapılmış olan lûtufta ve fedakârlıkları karşılamak için gece gündüz çalışmış; asistan yetiştirmiş, mütehassıs yapmış, Aydın'a gelerek operatör olmuş ve burada 7 - 8 sene kalmış, 1946 senesinden sonra da İstanbul'a gelerek Beyoğlu semtinde bir muayenehane açmış, oğlu Frerlerde okumuş, kızı Viyana mektebinde tahsil görmüş, uşağı ve aşçısı varmış, şusu varmış, busu varmış.

1935 - 1936 senesinde bile benim arabalarım vardı. Bunları fotoğraflarını çektiler bütün vatan sathına yaymaya mecbur muyum? Beni neden âmmenin husumetine mâruz bırakarak, Demokrat Partinin bir milletvekili olarak ve Demokrat Hükümetin bir vekili olarak hırsızlıkla itham ediyorlar. Ben hırsızsam beni tutan Hükümet de hırsızdır.

Sevgili arkadaşlarım; bu neşriyat olduğu zaman bana sabah akşam uyku yoktu. Sevgili hocam Köprülü'ye gittim. Dayanamıyacağım. Benim için muhilli haysiyettir; dayanamıyacağım. Yakamı bırakın, çekileyim.

Adam bir taraftan da yazıyor:

«İspat hakkının siperine girdin, o kalkanın arkasındasın; vekil olmuşsun; çık meydana.»

Yahu ispat hakkını 1950 de ben getirdim. Hüsnü Yaman arkadaşım ile o zaman Hasan Âli Yücel - Kenan Öner meselesinden sonra bu teklifi biz getirdik. Fakat Adalet Encümeninde bu mesele konuşulurken Yüksek Heyetiniz matbuata ait her türlü kaydı kaldırdı ve bir intizar devresine geçelim, dedi, tecrübeli arkadaşlarımız. Bakalım âyine devran ne suret gösterir, dediler., Acaba boşalan barajlar mezzu araziye, çiçekleri tahrip mi edecek, etmiyecek mi? Bir sabredelim dediler, tecrübeli arkadaşlar. Bir mânevi asayiş unsuru, elimizde silâh kalsın diye aldık, bu teklifimizi. Geriye ihtiyacımız yoktur. Şu anda her türlü ispat hakkını tanımak suretiyle bildikleri varsa söylemekten çekinmesinler. Ne vekillik var, ne de şu. Hattâ kaderin mukadder kıldığı bir sebepten dolayı aranızda yarı cezalı bulunmaktayım. Ama ne olursa olsun, ben, düşmanlarımın bana reva gördükleri iftiraları dün olduğu gibi bugün de reddederim, hakkı, hakikatı müdafaa etmek üzere karşılarına dikileceğim. Maddî ve mânevi bütün gücümle hakikatleri ortaya sereceğim, müdafaamı yapacağım. Sizlerden niyaz ediyorum, tahkik işini kabul ediniz, nihan olan hiçbir şey kalmasın. Takdir sizlerindir. (Soldan; bravo sesleri, sürekli alkışlar)

REİS — Pertev Arat.

PERTEV ARAT (İzmir) — Muhterem arkadaşlar; Mükerrerem Sarol arkadaşımızın sözlerinin başında ifade ettiği gibi, demokrasinin feyizlerinden birisi de âmme hizmeti görenlerin efkârı umumiye vasıtasıyla, matbuat vasıtasıyla ve milletin mümessili olan parlâmentolar vasıtasıyla murakabe edilmesi, icraatının hesabını millet önünde vermeleridir. Nitekim Garp'te de vekillerin efkârı umumiyenin ve matbuatın en küçük şaibe ve ithamları altında mevkilerini terkkettiklerini görüyoruz. Biz ki, demokratik rejime yeni girmiş ve rejim üzerinde hassasiyetle hareket etmek mecburiyetinde bulunan bir memleketiz. Bu hususta daha büyük hassasiyet göstermeye mecburuz. Rejimin yerleştirilmesi hem de vatandaşın iktidarı kendi reyi ile iş başına getirdiğine itimadının fazlaşması için bu zaruridir. Dünyanın demokratik anayasalarına uygun olarak bizim Anayasamız da sözlü soru, istizah ve Meclis tahkikatı yollarıyla bu murakabe sistemlerini tesis etmiş bulunmaktadır. Teşkilâtı Esasiye Kanu-

numuzun verdiği bu hakka dayanarak bundan evvel haklarında birtakım isnat ve iddialardan dolayısıyla üç vekil arkadaşımız hakkında Meclis tahkikatı açılmasına karar verdik. Fakat sizin de malûmunuz olduğu üzere ve kendilerinin de burada ifade ettikleri gibi Mükerrer Sarol arkadaşımız hakkında aylardan beri birçok dedikodu ve isnatlar vukubulduğunu nüfuz ve vazife suiistimallerinin bütün memlekette yayıldığımm, matbuatta neşriyat mevzuu olduğunu ve hattâ açılan dâvalar dolayısıyla mevzuubahsedildiğini hepimiz biliyoruz. İşin tahkiksiz ve tetkiksiz bırakılması, efkârı umumiye önüne serilmemiş olması arkadaşımızın zan altında kalmasına, dolayısıyla mahkûm edilmesine sebeb olmuştur. Bu memlekete karşı Türk Milletinin bir mebusu olarak, aynı zamanda bir unsuru şaibe altında bırakılmış bir partinin mensubu olarak meselenin gün ışığına çıkmasını, hakikatlerin millet önünde görülmesini temin maksadiyle bu takriri vermiş bulunuyorum.

Takririmin maddeleri okunduğu zaman dinlediniz, kendileri de buna karşı beyanlarını ifade ettiler. Ben de İctüzüğün hükmünü yerine getirmek için bildiklerimi izah etmeye çalışacağım.

Birinci maddede, ortağı bulunduğu Etiler Kooperatifindeki evi ile sahibi bulunduğu Türk Sesi Gazetesinin inşası için bankalardan fazla kredi aldıkları iddia edilmektedir. Kendileri bunun normal kooperatif ortağı olarak bankadan 40 bin ve Türk Sesi Matbaası için de 75 bin lira aldıklarını ifade ettiler. Fakat ortada dolaşan şaya şudur ki; kooperatifteki evi için, evin hususiyetine binaen ayrıca Emlâk Bankasından 70 bin lira aldığı ve Türk Sesi Matbaası için de hem Emlâk Bankasından ve hem de İş Bankasından ayrıca para aldığı merkezindedir.

İkincisi; kooperatif için aldığı ve bilhassa piyasaya arz edilen demirler meselesi :

Muhterem arkadaşlar, kendileri de Ticaret Vekâletinin tanzihini okudular. Ticaret Vekâleti bu tanzihinde kaç ton olduğundan bahsetmeksizin yaptığı tahsis meblâğını bildirmekte ve 1 083 000 liralık, Çekolovakya'dan olmak üzere, boru ve demir getirtmelerine müsaade edildiği bildirilmektedir. Bilâhara 27. VIII. 1954 tarihinde Bakanlığa müracaat edilerek, ihtiyacın sadece 250 tondan ibaret olduğu - bunun 165 tonu evvelce kullanılıyor - ve şimdi de sa-

dece 90 tonun tahsisi ile, mütebakisi hakkında ki taleplerin ithalinin istendiği bildirilmiştir. Halbuki iddiaya göre, demirin kaç paradan satıldığı bilinmediği için, verilen tahsis, açıkta kalan miktar belli değildir. Eğer hakikaten iddia edildiği gibi demir iki bin tondan ibaret ise ve bunun 90 tonu kooperatif tarafından kullanılmışsa, geride kalan 1910 ton piyasaya, satışa arz edilmiş bulunmaktadır. Bunun üzerinde şu bakımdan durmak lâzımdır : Hükümet, kooperatifin ve arkadaşımızın ifade ettiği veçhile, Çekoslovakya'dan getirtmek üzere tahsis emri veriyor. Bir müddet sonra talepte bulunanlar bizim buna ihtiyacımız yok diyorlar. Bize 90 ton kâfidir diyorlar ve bu artan demirler piyasaya satılıyor..

SEBATİ ATAMAN (Zonguldak) — Daha iyi ya. Ne yapılmasını istiyordunuz?

PERTEV ARAT (Devamla) — Sebati Bey, eğer bir fikriniz varsa, gelip buradan konuşursunuz... Bilhassa sizin bu mevzuda konuşmaya hakkınız yoktur.

SEBATİ ATAMAN (Devamla) — Neden bilhassa benim?.. Açık konuşunuz...

REİS — Rica ederim, karşılıklı konuşmayınız..

PERTEV ARAT (Devamla) — Şu akla geliyor. Bir firma bu yolda gayrimeşru bir yolla menfaat temin etmiş midir? Fikirlerde şüphe doğuran bu noktadır.

Bir de Türk Sesi gazetesinin Ankara Maarif Müdürlüğü vasıtasıyla Ankara ilkokullarına ve resmî dairelerine abone ettirildiği keyfiyeti vardır. Kendileri cevaplarında Türk Sesi gazetesinin bu abone işleri sırasında vekil olmadıklarını söylediler. Halbuki Ankara ilkokullarına yapılan bu abone işi 17. VI. 1954 tarihindedir. O tarihte vekil bulunuyorlardı. Hakikaten Ankara Valisini tazyik ettiler mi? Aynı zamanda İşçi Sigortaları ve Anteb Valisi vasıtasıyla Antebde kaydettirilen aboneler meselesi var. Bunlar hep tahkikatla meydana çıkacaktır.

Kendileri gazetelerine tahsis edilen malzeme ve kâğıtların hesabını verdiler. Yalnız geçenlerde Devlet Bakanı Emin Kalafat'ın resmî ilânlar hakkında verdiği izahat sırasında Türk Sesi gagesi diğer üç büyük gazete ile beraber zannediyorum, 18 ayda 364 bin lira resmî ilân parası almıştır. Hakikaten Türk Sesi gazetesi ev-

saf ve tiraj itibariyle buna müstahak mıdır? Elbette ki bu da ancak tahkik ve tetkikle meydana çıkarılmak icabeder. İstanbul Belediyesinden 10 bin lira alınması işi bu neşriyatın ve sayıların ortaya atıldığı sırada tavih edilmemiş, müphem ve meşkûk kalmıştır. Bunun da tahkik mevzuu yapılması hakikatın meydana çıkması için lâzımdır.

Türk Sesi gazetesi idarehanesinin imar plânına ve Yopı Yollar Kanununa aykırı olarak 6,5 metre daha fazla inşa ettirildiği keyfiyetine gelince : Bunun belediyeden alınmış ruhsata istinaden yapıldığını kendileri burada ifade ettiler. Halbuki açıklamak mecburiyetindeyim, bize sureti hususiyede bildirildiğine göre gerek encümen vasıtasıyla 10 000 lira verilmiş olmasının, gerekse fazla inşaatın, eniştesi olan Yekta Kazancıgil'in Belediye Daimî Encümen âzası bulunması dolayısıyla olduğu tevatiiren sayıdır.

MÜKERREM SAROL (İstanbul) — Üç neden beri Daimî Encümen âzası değildir.

REİS — Müsaade buyurun, Mükerrerem Bey, söz alır konuşursunuz.

PERTEV ARAT (Devamla) — Muhterem arkadaşlar, benim ihbar maddeleri hakkında verebileceğim izahat bundan ibarettir. Ben müddeiumumi ve tahkik mercii olmadığım için daha fazla izahatın ve delilin benden beklenmemesi icabeder. Yalnız bir noktaya daha temas etmek isterim. Verdiğim taktirde tahkikat sırasında ittila hâsıl edilecek suçlar hakkında Meclis tahkikatının açılmasını talebettim. Yapılır mı, yapılmaz mı diye, İctüzükte bir sarahat yoktur, Meclis ananesi de mevcut değildir. Ben bir karar veremedim, fakat kanaatimce Meclis tahkikatının açılmasına karar verecek heyetin isnat maddelerine vâkif olarak karar vermesi icabeder. Binaenaleyh taktirimden bu kaydın çıkarılmasını rica ederim. ve bundan sonra yeni ihbar ve iddialar olursa bunun için Yüksek Heyetinizden ayrıca karar alınması icabedeceğine kaniim.

Sözlerime nihayet verirken bir hususa da işaret etmeye kendimde hak buluyorum.

Bu taktiri verdikten sonra Sayın Mükerrerem Sarol arkadaşımızla anlaşarak verdiğime dair bâzı tereddütlerin hâsıl olduğunu duydum.

Muhterem arkadaşlar, bir eski vekilin velev

ki mâsumiyetini ortaya çıkarmak maksadı ile de olsa, hakkımda Meclis tahkikatı açılmasını istemek pek dostane bir hareket olmaz. Bu sebeple bunun mantıkan izahı bu olmamak icabeder. Kendimi ve arkadaşımı böyle bir iddiadan tenzih ederim. Bu nâçiz arkadaşımız ne muvazaaya ve ne de şunun, bunun telkinlerine kapılacak bir karakterde değildir. Bunun bilinmesini rica ederim.

Ben bu taktiri, başlangıçta da arz ettiğim gibi, Mükerrerem Sarol arkadaşımız mâsum ise mâsumiyetinin, suçlu ise suçluluğunun meydana çıkması ve bu suretle rejimimizde hiçbir kötülüğün gizlenemeyeceği, Yüksek Meclisin murakabe vazifesini kemaliyle ifa etmekte olduğu keyfiyetinin Türk efkârı umumiyesine bir defa daha gösterilmesi maksadiyle verdim.

Tevfik İleri arkadaşımızın geçenlerde yaptığı konuşmadaki bir cümleyi alarak sözlerimi bitireceğim. Demokrat Parti 1946 yılında bir elinde hürriyet ve bir elinde de fazilet bayrağı olarak meydana çıkmıştır ve Türk Milletinin itimadına mazhar olarak iktidara gelmiştir. Hiçbirimizin fazilet bayrağına çamur sıçratmaya hakkı yoktur, sıçratılamaz. Eğer sıçratılmış çamur varsa bunun elbirliği ile temizlenmesi lâzımdır. Ben rejimimize karşı ve menstüp olduğum partiye karşı sırf bir vazife yapmış olmak için bu taktiri vermiş bulunuyorum. Takdir; her hâdisede en isabetli kararı vermekte yekta olan, Türk milletinin haklarını nigâhbanı ve koruyucusu olan Yüksek Heyetinizdir.

REİS — Raif Aybar, şahsınız adına mı, partiniz adına mı?

RAİF AYBAR (Bursa) — Şahsım adına.

REİS — Buyurun.

RAİF BAYDAR (Bursa) — Muhterem arkadaşlarımız; bir taktirle Yüksek Huzurunuzda getirilmiş bulunan bu meselenin, bir bakıma, Mükerrerem Sarol dâvası bir bakıma da resmî ilân hikâyesinin bir safhası denilebilecek bir dış görünüşü vardır. Fakat naçiz kanaatime göre bu taktirin içinde boyluboyunca yatan asıl hakikat, dört başı mamur bir nüfuz ticareti belâsıdır. Yine bendenize göre bu taktirde sessiz bir feryat vardır. Bizden, bu muhterem Meclisten kurtuluş çaresi bekliyen bu feryat bir vekil eliyle iffetine

taarruz edilmiş görülen âme hizmetlerinin canhıraş sedasıdır. (Ooo sesleri)

Müsaade buyurun efendim. Ben söylemeye karar vererek çıktığım zaman mutlaka söyleyeceğimi takdir etmenizi istirham ederim.

F.kirlerimin ve viedamının bütün samimiyetiyle bu mevzudaki anlayış ve inanışım, tamamiyle bu olduğu içindir ki; bu konuşmayı yapıyorum. Yani şimdi bu kürsüye Sarol'dan dâvacı olmak isteyen bir şahıs takipçisi olarak değil, nüfuz ticaretinin düşmanı ve âme hizmetlerinin iffet bekçisi bir vazifedar telâkkisiyle huzuruza çıkmış bulunuyorum. İnanıyorum ki, şu dakikada bu çatının altında böyle bir meseleyi müzakere etmek mecburiyetinde bulunan muhterem arkadaşlarımdan hepsi de, bir taraftan derin bir eza duygusu altında sakit, bir taraftan ağır bir vazife hissi içinde heyecanlıdırlar. Konuşmamla mutabık halde bulunan arkadaşlarıma minnettarlığımı arz eder, aksi kanaatte bulunanlardan peşinen müsamahalarını ve özürlerimi dilerim.

Şimdi muhterem arkadaşlarım, bu mukaddeme ile taktirde mevzuubahsedilen ve şahsan da tekkik ve tesbit edebildiğim hâdiselerin tasvirine, teşhisine ve tavsifine geçeceğim. 12 Kasım 1953 tarihli Resmî Ceridede ilânlar hakkındaki kararname münteşirdir. Gerek bu kararname, gerekse bizzat Sarol'un kendi ağzından dinlediğimiz ve evvelce de neşriyatta okuduğumuz hâdiselerin izahına, teşrihine girişmeden evvel sözlerime şöyle başlamak istiyorum : 1950 senesinin Mayıs aylarında bu çatının altında 40-41 yaşlarında sempatik, enerjik, sarışın, mütevazı bir doktor girdi. Milletın kendisine vekil olmak sıfatını bahsetmiş olduğu bir insan girdi 1956 senesinin bu gününde bu mütevazı doktor, bu, kimseinin servetinden, sâmanından, apartmanından, matbaasından bahsetmediği adam; biraz evvel bu kürsüden, bizzat kendi ağzından, asgari yarım milyondan fazla bir servet üzerinde bulunduğunun ifadesini yaparak indi.

Hal böyle iken bu meselede bu taktirin içinde, büyük bir hüsnüniyet ve çok namuskârane bir emelle taktiri vermiş olduğu meydanda bulunan arkadaşımın bu taktirinin içerisinde, yatmakta bulunan hakikatı, demin işaret ettiğim gibi, büyük bir nüfuz ticareti belâsının bu memleket

asümanında dolıştığını, görmemezlikten gelmenin bu Meclis için mümkün olmadığını zannederim.

Hepimiz Sarol'la beraber o tarihten bu tarihe kadar aynı tahsisatları, aynı maaşları alarak mebusluk yaptık. Benim gibi 1950 seçimlerinde buraya geldiği zaman şahsi bir serveti olmiyan insanların, hiçbirisinin, kolay kolay milyonluk servetleri üzerinde bugün oturur halde bulduklarını zannetmiyorum.

Hususi işleri olmadıkça ve hususi kazançları, membaları, eskiden beri gelen membaları, yeni teşkil edilmiş meşru membalardan nebean eden kazançlar getiren hususi teşebbüsleri olmadıkça. Mebusluk tahsisatından dolayı kimse beş sene yarım milyon, bir milyon bir servetin üzerine oturamaz. Sarol ki; sivrildikten sonra, sivrildiğinden dolayı memleket matbuatında, memleket neşriyatında kendi aleyhine, faal rolleri ve sivrilmiş kıymet ölçüsünün, kendi üzerine çektiği şimşeklerin yağdığını ve bunu muhalefet hücumu olarak ifade etti.

Burada Demokrat Partinin içinde asgari kendisi kadar sivrilmiş pek çok adam vardır. Asgari kendisi kadar vazife gören ve her an ithama müsait vazife gören insanlar vardır. Matbuatta ve neşir hayatında şahıslarına hayli târiz ve sitem toplıyan insanlar vardır. Meselâ, şimdi aklıma geliyor; Osman Şevki Çiçekdağ arkadaşım Adliye Vekili olarak son zamanlarda Mükkerrem Sarol'dan daha fazla matbuatın tain ve sitemine mâruz kalmış arkadaşlarımızdan biridir. Ama bu 23 milyonluk memlekette tek bir gazetenin tek bir satırında ve tek bir mahallede, tek bir kahvede, tek bir sokakta kendisinin gayrimeşru serveti hakkında kelime vâhide duymadık. Binaenaleyh arkadaşlarım; bu memleketin halk psikolojisi, halk aklışelimi güzel tâbirler icadetmiş ve bizim önümüze Türk tefekürünün, Türk felsefesinin yuvarlak ve komp-rime ifadeleri olarak darbimeseller bırakmıştır: Ateş olmiyan yerde duman çıkmaz, hakikatı bunlardan biridir.

SABRİ DİLEK (Trabzon) — Beraati zimmet asıldır.

RAİF AYBAR (Devamla) — Beraati zimmetin asıl olduğunu daima müdafaa etmiş bir adamım. Ondan dolaydır ki, Mükkerrem Sarol arkadaş ne bana darılsın, ne etrafında kendi aleyhine söylenen lâfların kesafetinden dolayı burada

sızlansın. Mükerrerrem Sarol arkadaşımın yapması lâzımgelen şey bu değildi, şahsi bir servet biriktirmiş bir adam olarak, bunların hesabını da vermeliydi. Herkesin söylediği gibi cebinden çıkardığı 2,5 veya 5 lirayı salladıktan sonra onun, ben şu vaziyetteyim, bütün bu iktisaplarım şu membalardandır. Aldığım tahsisatlar, maaşlar ve bunun karşılığında iktisaplarım budur, demeliydi. Beraeti zimmet böyle bir beyanın içinde yatar. Allah lillâh aşkına arkadaşımın gösterdiği manzara bu mudur?

Etiler Kooperatifinde herkes ev yaptırıyor. Bir kooperatife girmek, bir kooperatifte bir mesken sahibi olmak meşru bir harekettir, fakat Etiler Kooperatifine o zaman giren bu arkadaşımız, girdiği gün kendisinin üzerinde bulunduğu sıfatları ve bu sıfatların ifade ettiği nüfuzun Etiler Kooperatifine neler ümde ettirdiğini, bizzat kooperatifte, eşhası hususiyeye değil, resmî bir teşekkül olan Etiler Kooperatifine, az evvel kendi ifadesiyle burada aşikâr etmiştir. (Sağdan, bravo sesleri) Hal böyle olduğundan Etiler Kooperatifine giren Mükerrerrem Sarol o mütevazı 15 senelik hayatında edinilmiş maskenin teminine sai olduğunu söyleyen Mükerrerrem Sarol arkadaşımızın, kooperatif içinde edindiği ev, bir aslan payı halindedir. Bu aslan payı Mükerrerrem Sarol'un elâ gözlerinin hatırı için değildir, bu aslan payı, Mükerrerrem Sarol'un İktidar Partisini İstanbul'da temsil eden bir numaralı mümessil olarak dolıştığı yıllarda koparılmış bir aslan payıdır. (Aslan payı ne demek, sesleri) Aslan payı olan kooperatif evi, kendisinin de söylediği gibi, kooperatifin yüzlerce evinden bir tanesi değil, Mükerrerrem Sarol'un kooperatif evi bizzat kendisinin o zamanki Dünya gazetesindeki neşriyata verdiği cevapta, kendi ifadesinde beyan ettiği gibi, 40 - 50 ve 60 bin liralık evlere nazaran (tadilat masrafı hariçtir) diyen 1954 senesindeki beyanatına göre 140 bin liraya mal olacak bir evdir. Aşağı-yukarı aslında bahsettiği tadillerle belki 200 - 250 bin liralık bir mütevazı meskenektir. Bu mütevazı meskenek için Mükerrerrem Sarol Emlâk Kredi Bankasından 40 bin liradan beş para fazla para almadığına nazaran, 1951 de başhyan bu iş, milletvekili olur olmaz ev edinmek teşebbüsü, 140 - 150 veya 160 bin liraya mal olacak binanın 40 bin lirasını Emlâk Bankasından temin ettikten sonra bakiyesini Mükerrer-

rem Sarol'a cebinden ödemek lüzumu verdiğiinden, Mükerrerrem Sarol'un bu iş için asgari 100 bin lirasının mebus olmazdan evvel birikmiş olması lâzımgelirdi. Böyle bir servetten ne kendisi ve ne de kendisini tanıyanlar bahsetmiyor. O halde bu mütevazı meskenek birtakım kombinizonların mahsulü olmak lâzımgelir. Emlâk Bankasından 40 bin lira almış olabilir. Fakat, başka yerlerden de almış olabilir. Kimse kimseye sadece Raif, Ahmet, Mehmet olduğu için mebus oluncaya veya falan sıfatı takınıncaya kadar meteliğini vermediği bir insana durup dururken 100 bin lira kredi veremez.

MÜKERREM SAROL (İstanbul) — Namuslu isen açık konuş.

RAİF AYBAR (Devamla) — Mükerrerrem Sarol Bey, benim namuslu olduğumu bilmiyen yoktur. Ben sana 140 bin lirayı nereden buldun, diyorum.

MÜKERREM SAROL (İstanbul) — Kim bulmuş 140 bin lirayı? Namuslu isen açık konuş, imalı konuşma.

REİS — Muhavere yapmayın, efendim.

RAİF AYBAR (Devamla) — Sarol Bey, lütfen müdahale etmeyin, ben söyleyeyim, siz de çıkın cevap verin. Benim size şahsi bir husumetim var mıdır rica ederim?

MÜKERREM SAROL — İmalı konuşuyorsunuz. Namuslu bir insansan açık konuş.

RAİF AYBAR (Bursa) — Ben namuslu konuşuyorum. Sen namus sözünden vazgeç. Yoksa yukardan aşağı, namusun ne olduğunu anlatırım. (Sağdan, bravo sesleri ve alkışlar)

REİS — Karşılıklı konuşmamanızı rica ederim.

RAİF AYBAR (Devamla) — Ben burda tamamen açık kelimelerle, tamamen fikirle ve tamamen delille konuşuyorum.

ŞEMSİ AĞAOĞLU (Muş) — Hangi delille konuşuyorsun beyefendi?

NİMET SÜMER (Ağrı) — Şimdiye kadar bir delil söylemediniz ki..

REİS — Rica ederim, müdahale etmeyiniz.

RAİF AYBAR (Devamla) — Yine bu Etiler Kooperatifi münasebetiyle, ortaya atılmış ve kendisinin burada cevaplandırıldığı meselelerden birisi demir işi, itiraf ederim ki, Pertev Arat arkadaşımın da temas etmiş bulunmasına rağmen hâlâ benim için izah edilememiş bir mese-

le halindedir. Ticaret Vekâletinin tavzihine rağmen ben bir şey anıyamadım. Sarol Beyin anlatışından da bir şey anıyamadım. Anladığım tek şey ve bana vazih görünen tek şey şudur : Etiler Kooperatifinin zinüfuz mensubu Mükerrerem Sarol Beyin delâletiyle bu kooperatife istisnai mahiyette birtakım malzemenin temini, demir gibi bir malzemenin, aşağı - yukarı karaborsaya kaymaya başladığı yani nedreti memlekette başladığı bir devirde temini için, Mükerrerem Sarol Bey, harekete geçmiş ve kendi ifadesine göre..

MÜKERREM SAROL (İstanbul) — 90 ton.

RAİF AYBAR (Bursa) — Siz 90 ton diyorsunuz. Bakanlık buna benzer bir rakam söylüyor. Siz demir diyorsunuz, Bakanlık boru diyor. Onun için itiraf ederim, bu mevzuda mesele ancak ve ancak yapılması lâzımgelen tahkikın sonunda aydınlanabilecek bir derinlik ve iç yüz göstermektedir. Mükerrerem Sarol Beyin, takrirdede ifade edilen ve hakikaten memlekete taşmış bulunan ve hakikaten neşriyat sahasında ehemmiyetli bir mahiyet taşıyan nüfuz ticareti mevzularından bir tanesi de bu matbaa hikâyesidir. Matbaa hikâyesi iki kanatlıdır. Birisi bizzat matbaa binası inşası ve maliyeti, ötekisi matbaa makinelerinin sureti teminidir.

Sarol arkadaşımızın burada söylediği nâmü-tenahi rakamlar arasında hâfızamda yanlış kalmadı ise matbaanın 70 bin lirası Emlâk Kredi Bankasından borç alınmak suretiyle inşa edilmiş ve Emlâk Kredi Bankası bu parayı verebilmek için binaya 160 bin küsur lira kıymet biçerek 70 bin lira ödemiştir. Matbaa, Emlâk Bankasının, takdir ölçüsü gayet hasis ve imsakli olduğu için, demek ki 200 bin lira kıymet biçtiği bir varlıktır. Matbaa binası ile, matbaa binasının içindeki makineler, yine kendilerinin demin iki postada, evvelâ aldıkları ve sonra da getirttikleri makinelerle, hâfızamda kaldığına göre toparlak hesap, 250 - 300 bin lira yalnız makine kısmı. Şu halde matbaa denilen bu varlığın ölüsünü sokağa atsanız bugünkü değeri yarım milyon liradan yukarıdır. Bu matbaa binasının bir son hikâyesi daha var, Pertev Arat arkadaşımızın takririnde bu kısım yok, kendileri de bu hususta cevap vermediler. Ben Pertev Arat'ın takririnde yazılı hususlarla mukayyet değilim, kendi bildiklerimi de söylemek lüzumunu hissediyorum. Bu sebeple diyeceğim ki, matbaa bi-

nası meselesinin son bir hikâyesi daha vardır, meraklı olan arkadaşlar, neşriyatı takibeden arkadaşlar görmüşlerdir, Akis gazetesi bu haberi vermiştir, daha evvelce de piyasalarda zaten duyulmakta idi. Bu matbaa binası 29 odalı bir handır. Makinelerin bulunduğu kısım hariç, Bu bina, İşçi Sigortaları Eminönü Dispanseri için 48 bin 300 liraya kiralanmak istenmiş ve kiralanmış, kendileri de demin ifade ettiler; seneliği 48 bin 300 liraya kiralanın bu hanın alt katındaki matbaa yeri ile beraber değerini Emlâk Bankasının 170 bin lira takdir ettiğini diyelim, iki yüz bin liralık bu binanın aşağı - yukarı elli bin lira kira getirmesi, kiralanması, hakikaten tatlı ve revnaklı bir mukaveledir. Üç - dört senede binayı amorti eden bir kira mukavelesi... ne olursa olsun, Kira Kanunu muvacehesinde, Millî Korunma Kanunu muvacehesinde bu kadar kira alnamaz, diye düşünecek arkadaşlar bulunabilir ama, bunun izahı yapılıyor, bina han olduğu için 29 odaya 200, 210, 180, 190 lira diye kiralar biçilmiş, oda hesabıyla, kiralar belediyece takdir edilmiş. Kiraların mecmuu 48 bin lirayı tutuyormuş. Dispanser tamamını birden kiralamınca 48 bin liradan seneliğini kiralamış. Bu dispanser daha evvel Çağaloğlu'nda 20 odalı bir yerde üç seneliği 40 bin liraya kiralanmış bir yerde oturmuş. Mukavele yapılmış ve İşçi Sigortalarının İstanbul'da, bu işte salâhiyetli müdürlüğü tarafından imza edilmiş ve statüleri mucibince tasdik edilmek üzere İşçi Sigortaları Umum Müdürlüğüne gönderilmiş ise de, İşçi Sigortaları Umum Müdürlüğü şu veya bu kanaldan aldığı bir haberle bu meselenin tâmikine girişmiş - neşriyattan alarak söylüyorum - ve ilk nazarda öteki bina 40 bin, bu bina 48 bin, birisi 20 oda, birisi 29 oda. Binaenaleyh bedeli icarda bir muadelet var görünmüş fakat nedense işe bir kılçık kaçmış, dikkatli bakılınca 48 bin liranın senelik olduğu, öteki 40 bin liranın ise üç senelik olduğu tesbit edilmiş ve bu suretle tam teşebbüs halinde olan bu iş İşçi Sigortaları Umum Müdürlüğünün atik bir hareketi ile infisaha doğru götürülmüş hale gelmiş.

Mükerrerem Sarol arkadaşımızın matbaa inşasına mütaallik olan izahatında tomarla ruhsatnamelerin, filânın münderecatı katiyen bu tahkikatın üzerindeki adamları alâkadar etmez, ortada bizim üzerinde durmak vaziyetinde bulunduğumuz bir mesele var. Çağaoğlu'nda Sinanağa

Sokağında kim müracaat ederse imar, kendisine burada yapılacak olan binaların irtifamının 9,5 metreyi geçemeyeceğini söylemekte imiş. Biliyorsunuz, Yapı ve Yollar Kanununa ve şehrin imar esaslarına göre sokaklardaki bina irtifaları metrelerle tâyin edilir. Bu sokakta da irtifa 9,5 metre olarak tahdidedilmiş. Tabii bu irtifaların tâyini sokakların ebadına bağlıdır. Evvelce tâyin edilmiş bulunan bu irtifa Mükerrer Sarol Beyin binasında 16 metreye çıkarılmış. Hangi ruhsatname ve hangi tomar ruhsatnameler elde mevcudolursa olsun aynı sokakta bir başka insana 9,5 metreden fazla bina yaptırmazken İstanbul İmar Müdürlüğü bu matbaa binasına 16 metre irtifa vermiş olmasının nüfuzsuz elde edilmiş bir iş olduğunu kabul edebilmek için benim kanaatime göre pek safdil olmak lâzımdır. Bu elbette bir tesir bir nüfuz mahsulüdür. Bu 6,5 metrelik fark bu kıymetli arsa üzerinde hayli kıymetli bir servet fazlalığı temin etmektedir.

Şimdi muhterem arkadaşlarım; geliyorum bence meselenin Sarol arkadaşımız için Meclis tahkikatı açılmasını lüzumlu kılan meselelerin amudufikarisini teşkil eden gazete dâvasına.

Demin bahsettiğim 12 Kasım 1953 tarihli Resmî Gazetede neşredilmiş bulunan hükümet kararnamesine göre resmî ilânların tevzii meselesi, kararnamenin 4 ncü maddesinde, resmî ilânların verilmesi şu formül içerisine alınmıştır. 4 üncü madde diyor ki : «Resmî ilânlar ve reklâmlar gazetelerin mensub oldukları katagoriye göre verilir ve aynı katagoriye mensub olan gazeteler arasında fark gözetilmez. Katagoriler ve her katagori için tâyin edilen nispetler dairesinde ilânların gazetelere verileceği Başvekâlete bağlı bir komisyon tarafından tesbit edilir. Katagoriler tesbit edilirken gazetelerin tirajları, asgari satış miktarları ve ehemmiyet dereceleri esas olarak alınır.»

Şimdi Sarol arkadaşımızın tek başına, Allah kendisinden râzı olsun. Yakın zamana kadar bu parti içinde bulunduğumuz için onun bu mesaisinden, gazetesinden içinde bulunduğumuz partinin daha ziyade menfaatler temin etmiş olmasından elbette biz de müstefit olmuşuzdur. O zamana munhasır olmak üzere kendilerine teşekkür ederim. (Sağdan, gülüşmeler)

Gayrete gelip, bütün Demokrat Parti iktidarı bir yana, Sarol arkadaşımız bir yana; D. P. nin 1955 ara seçimlerinde muhalefet gazeteleri tarafından ateşe tutulmuş olması karşısında, bugün dahi okuyucu adedi bin kadar bile olduğu tesbit edilemeyen gazetesi ile bir baraj ateşi kurmaya çıkmış, (Sağdan, gülüşmeler) Bu baraj ateşi sayesinde ki, iktidara hizmet yolunda bu gazeteyi tutmak ve tutundurmamak için bunca ta'nü siteme, tezvîr ve iftiralara ve benim de şu anda söylediğim sözlere mâruz kalmıştır.

Arkadaşlar; benim şöyle böyle hatırladığıma göre, salâhiyetliler daha iyi hatırlarlar, benim bildiğim D. P. nin İstanbul'da halen boşta duran ve yakın zamanda içerisinde bir gazete çıkarılacağını duymakta olduğumuz bir matbaası vardı veyahut her zaman olabirdi.

Binaenaleyh Sarol arkadaşımızın bu teşebbüsü ile giriştiği cihadın partiye hizmetten başka bir maksadı olduğunu zannetmekte beni mazur görsünler. Bu maksat meydandadır. İktidarın nafiz bir insanı ve bilâhare bakanı ve bakan olmazdan evvel de bakan olma yolunun devamlı ihtimalinin arkasında bulunan bir unsuru, bir gazete çıkarmış bu gazete satılacak veya satılmıyacak, fakat bu gazete Resmî ilân faslından bir hayli şeyler alacak, bu muhakkak. Öyle ise bu gazeteyi çıkartmak fırsatını kaçırmamak lâzım. Partinin müdafaası için çıkarttığımı söylediği, şahsi gayretinin mahsulü olduğunu söylediği bu işin seyrine göre hakiki mânası budur.

Gazete çıkıyor. Çıktıktan sonra kendisinin vüs'u ile, haddiyle gayrimütenasip bir nispette besleniyor. Bu beslenme ya müvezzilere ya gazetenin sahibine taksim ediliyor. Müvezzilere taksim edilmediğine göre gazete sahibine aid olduğu meydandadır.

Şu halde kendisi bakan olmadan evvel bu gazeteye verilmekte bulunan ilânın, ilânları tevzîe memur mesul bakanlığı deruhde ettiği zamanda verilmekte bulunması, mazeret değildir, bu verilmiş tarzında kararnamenin esaslarından ayrılmış bulunduğu, bana göre açık olduğu meydandadır.

Tiraj kıstasını elde tutan kararnamenin ölümlerinden ayrılmış bulunduğu, tevzide vazife suiistimali suretiyle Türk Sesi gazetesinin menfaatlenmesi için, bizzat kendisinin menfaatlen-

mesi için tasminli yürüdüğü, bana göre aşikâr-
dır. Aşikâr olduğu içindir ki daha delillisiyle,
daha katî hükmü ancak mahkeme söyleyebilir,
itham için, bunlar kâfidir, bu bir vazife suiisti-
malidir, menfaat temin fiili de böylece ortada
yatmaktadır.

Şimdi; Emin Kalafat arkadaşımızın, yakın tarihlerde, Sırrı Atalay arkadaşımızın verdiği bir sual takririni burada cevaplarken açıkladığı resmî ilân rakamlarından, Mükerrerrem Sarol arkadaşımızın Bakanlık zamanına tesadüf eden tarihlerde, tesbit edip çıkardığım rakamlara göre, Türk Sesi gazetesinin 20 . V . 1954 ten, 2 . I . 1955 tarihine kadar 364 bin liralık resmî ilân cerri vardır.

Bilmiyorum bu memlekette ve muhterem arkadaşlar arasında arka arkaya beş gün Türk Sesi gazetesini görmüş veya arka arkaya beş gün Türk Sesi gazetesini okumuş beş insan var mıdır? Eğer varsa sözlerimi geri alacağım. Bu kadar okunmaz gazetenin ilân tevziine memur sahibi tarafından bir buçuk seneye karip bir zaman içinde 364 bin liralık resmî ilândan müstefit olması dünyanın neresine gidilirse gidilsin arkadaşlarım, suçtur. Kaldı ki işin suçun kasıt unsurunu daha mütebariz kılan bir başka cephesi vardır. Takirde mevzubahsolmadığı için Sarol o noktaya cevap vermediler. O hareket de şudur : Malûm, Akis - Sarol dâvasında ortaya çıkmış bir hakikat var. Resmî ilân işlerine ve matbuat işlerine bakan, bakanın kendisi resmî ilânlardan müstefit olan bir gazetenin sahibi olmasının doğru olmayacağını, istifa etmesini ifade eden Akis'in yazıları üzerine Mükerrerrem Sarol Bakanlıktan istifa etmeyip, gazeteyi terkettiğini bildirdi. Buna rağmen Akis gazetesi bu devir, devir değildir, kâğıt üzerinde devirdir, bir müvazaadır, ortaklık devam etmektedir, cerri menfaat mütamadidir denildi. Şu halde arkadaşlarım, bu kadar açık demokratik bir görüşün ifadesi olarak bu kadar açık bir neşriyat ile ya gazeteni yahut mevkiini terk et, teklifine mâruz kalan arkadaşımızın bu gazetenin menfaatinden istîğna edebilmesindeki müşkülât o kadar fazladır ki ve menfaat cerretmekteki kasdı o kadar açıktır ki aleni şekilde beyanatta bulunmasına rağmen muvazaa ile işin devam ettiği Akis - Sarol dâvasında ortaya çıkıyor. Bu, noterden mu-saddak hususi şirket mukavelesinde bal gibi sa-bittir. (Sağdan, bravo sesleri) Bütün bunlara

rağmen Mükerrerrem Sarol arkadaşımız, gazetelere verilmiş olan kâğıt ithal müsaadelerini, kâğıt miktarlarını resmî ilânların erkamı nâmütenahisini burada çarşafklar kadar kâğıtları açıp söylemek suretiyle neyi ifade etmek istediğini ve ya neyi gümbürtüye getirmek istediğini anlamak kolaydır.

Eğer namustan bahsetmeselerdi bu dille konuşmıyacaktım. Bundan bahsettikleri için bu konuşmalarındaki cesaret sebebiyle ben de zehir gibi konuşacağımından beni mazur görmelelerini rica edeceğim.

MÜKERREM SAROL (İstanbul) — Aynen alacaksınız...

RAİF AYBAR (Devamla) — Hodri meydan... İstanbul Belediyesinde 10 bin liralık ilân, bu gazetenin sahibi olmak dolayısıyla ve zînüfuz, Mükerrerrem Sarol'un himayesine mazhar olarak, alınabilir bir ilândır. Bunu da kaydetmeyi doğru bulurum. Başka ve küçük bir şey; bu gazete habında. Mükerrerrem Sarol'un bakanlığı devresi de dâhil olmak üzere belki adını ilk defa işiteceğiniz bir gazete. Ben farkında değildim, bu münasebetle işittim; İstanbul'da münteşir Yeni Memleket gazetesi diye bir gazete varmış. Bunun bir buçuk milyon nüfuslu İstanbul'da günlük satışı 15 adedi dahi bulup bulmadığı çok kişinin bu gazetenin ismini dahi duymamış olmasından anlaşılmaktadır. Bu gazete Mükerrerrem Sarol Beyin eniştesi Yekta Kazancıgil ve arkadaşı Orhan Mete tarafından çıkarılıyormuş. Yine Emin Kalafat Beyin geçen celsede okuduğu resmî ilânlar tevziat listesinde ismini bulduğum bu gazeteye 67 bin lira ilân parası verilmiştir. Yani kendilerinin ilân tevziine nezaret ettikleri vazife devreleri içinde bu gazeteye 67 bin lira resmî ilân bahşisi verilmiştir.

Hakikatler, vakalar birbirini itmam eden deliller, bu delillerden istidlâl edilenler, bunlardan yapılması lâzımgelen asgari istidlâller bu vâdide iken ve bu miktarda iken, bu manzaradayken memleket ufkuna Mükerrerrem Sarol'un buraya gelmiş bulunan meseleleri yine kendisinin ifade ettiği gibi çoktan dalga dalga yayılmış, çoktan köye, kende kadar gitmişken ve bütün bundan sonra bu mesele, bu kürsüye bir Meclis tahkikatı açılması talebiyle getirilmişken, Mükerrerrem Sarol'la birleştiğimiz tek nokta, kendisinin hakkında Meclis tahkikatı-

nın mutlaka açılması lüzumudur. Aksi takdirde arkadaşlarım, bu tahkikatın açılmamasından doğacak vaziyet ve netice, bütün inanımla söylüyorum ki, ne bu neticeye müessir olacak iktidar partisinin, ekseriyet partisinin mânevi şahsiyeti ve ne de bizzat Mükerrer Sarol için hayırlı ve isabetli olmayacaktır. Ben sureti katiyede 6 - 7 senelik parlâmento hayatımda, Mükerrer Sarol'la tek harflik ihtilâfa düşmüş ve tek bir dil dalışması yapmış arkadaşınız değilimdir. Hiçbir suretle kendisinin bana atabileceği bir târiz, hiçbir suretle benim kendisinden alacağım bir hınç asla mevcut değildir. Bunu söylerse ayrıca konuşuruz. Hal böyle olmasına rağmen sözlerime başlarken ifade ettiğim gibi ben buraya Mükerrer Sarol dâvası için çıkmadım. Ben şu dâvanın eski bir yolcusuyum; ben bu memleket hizmetlerinde iffeti ehliyetten daha ileri gören bir inanın devamı sahibiyim. (Sağdan, bravo sesleri) Ben kaymakamlık yaptım. Ellerimle yakaladığım hırsız memurların dairelerinin kapısına kilitleri asarak namuslularını gönderin diye âmirlerine telgraf çektim. Ben nezarete üç gün yatıp çıkan birisiyle lokantada yemek yiyen bir polisi görmem üzerine o polise en ağır cezayı veren adamım. Hizmet hayatımda bu gibi şeylere asla müsaade etmiyen bir insan sıfatıyla en ağır cezayı vermeyi borç bilerek polis müdürlüğü yaptım.

RAUF ONURSAL (İzmir) — Ne lüzum var bunlara, şahsından bahsetme.

RAİF AYBAR (Devamla) — Rauf Bey seni ben, ben seni iyi tanırız. Müsaade buyurun, memuriyet hayatım bu dairenin içinde geçmiştir.

REİS — Raif Bey şahsınızdan bahsetmeyiniz.

RAUF ONURSAL (İzmir) — Ayıptır, bize şahsınızdan bahsetmek yakışmaz.

RAİF AYBAR (Devamla) — Sözüünüzün nereye geleceğini biliniz, Rauf Bey... Şahsımdan hiç bahsetmemiştim, neden dört cümle ile bahsettiğimi de, sözü nereye getireceğimi görünce anlarsınız.

Sözlerimin ve bu kürsüye çıkışımın sebebini izaha ve samimiyetimin delilini vermeme biraz daha müsaadenizi rica ederim : Şahitlerim Meclis içindedir, Demokrat Parti içinde bulunduğum zaman, Bursa İl İdare Heyeti âzası olduğum tarihlerde delege olarak Bursa'dan İkinci Kongre-

ye geliyorduk. Programı tetkik ediyordum. Arkadaşlarıma programda millete vadettiğimiz noktalardan birisi boşlukta kalıyor, dedim. Bu nokta âmme hizmetlerini her türlü suiistimalden korumak ve bu yüzden doğabilecek zararları önleyecek tedbirlerdir, dedim. İktidara geldiğimiz zaman bu noktayı karşılayacak tedbirleri almak zorundayız, dedim. Hulûsi Köymen ve Sadettin Karacabey arkadaşımız da vardı, burada ise bilirler, arkadaşlar bana iştirak ettiler, Bursa delegasyonunun teklifi olarak böyle bir madde Demokrat Parti programına ilâve edilmesini yazılı teklif halinde kongreye getirdik. Fikir benim olduğu için komisyonda teklifin müdafaasını bana verdiler. Komisyonda kabul edildikten sonra kongrece de kabul edilerek Demokrat Parti programının 25 nci maddesi «Âmme hizmetlerinin ifası sırasında doğrudan doğruya veya vasıtalı olarak yapılan her türlü suiistimalleri ehemmiyetle takibederek süratle intacetmeyi vazife biliriz» diyerek kabul edilmiştir; bu suretle nâciz bir hizmetim vardır. Bugün kürsüye çıkarken hangi nispette samimiyetin adamı olduğumun vesikası olarak elbette kabul edilecek mahiyettedir. Bu itibarla arkadaşlarım, benim burada ileri sürdüğüm hususlar da dâhil olmak üzere Meclis tahkikatının açılması ve böyle bir tahkikatı açmaktan, iktidar partisini teşkil eden arkadaşların sarfınazar etmemesini, milletin âmme hizmetlerinin namuslu şekilde işlenmesini daimî surette özliyen duygusuna uygun olduğundan, sarfınazar etmemenizi bilhassa istirham eder, sözlerime nihayet veririm. (Sağdan, alkışlar)

REİS — Sebati Ataman... Yok sesleri.

Hâmid Şevket İnce.

HÂMİD ŞEVKET İNCE (Erzurum) — Aziz arkadaşlarım; insan ruhunda iki türlü şuur manzur oluyor ve bu manzara hakikaten ilmin, tekniğin, her şeyin üstünde hükmünü kemali ehemmiyetle yürütüyor; sempati, antipati.

Mükerrer Sarol, maatteessüf daha Vekil olmazdan evvel bile pek sempatik bir arkadaş diye selâmlanmıyordu. Vekil olduktan sonra da, gazeteler başta olarak hemen bütün arkadaşlar, hemen bütün mahfiller, Mükerrer Sarol'u dillerine doladılar. Ben böyle görüyorum ve böylece açık söylüyorum. Mükerrer Sarol'u şimdi bu konu üzerinde mesul vaziyette görmüyorum, benim adaletle beslenen şuurum böyle diyor. Benim kanaatim budur, duygumun aksini ispat

edene müteşekkiri kalacağım. Başından sonuna kadar iddia ve müdafaayı dinledim ve bir hukukçu olarak üzerinde durdum. Bir haftadan beri de bu mevzuda kafamı kaynattım. Belki şöyle bir şeye muttali olurum, belki İhtüzüğün aradığı hükümlerden birini teşkil eden iştir diye uğraştım. Buna muvaffak olamadım. Şimdi arz edeceğim :

Dilde dâva, elde bürhan gerek. Delilsiz dâva dinlenmez, bu Mecliste söylenecek her söz ve alınacak her karar kanun senedinde bir hükme ve teşriî bir esasa dayanmalıdır. (Sağdan, bravo sesleri) Hislere cereyan verdiğimiz ve garazlarımızı düşünmeden sel halinde akıttığımız zaman iyi hareket etmiş olmayız. Nizamnamenin 169 ncu maddesi, Hükümetten vâkı olan bir istizah veyahut bütçenin müzakeresi sırasında veya neticesinde veyahut re'sen Teşkilâtı Esasiye Kanununun 46 ncu maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında münderiğ hükümetin umumi siyasetinde ve vekâletlerin ifa ve icrasına mecbur olduğu vazifelerden dolayı vekillerden birinin veyahut İcra Vekilleri Heyetinden - Dikkat (Gülüşmeler) - cezai veyahut malî mesuliyeti müstelzim efal vukuundan bahsile tahkikat icrası talebolunabilir, diyor.

Şimdi dinlediniz, arkadaşım Aybar hukukçu bir zattır. Bir tezi müdafa etmek için, mümkün olduğu kadar arkadaşları, ikna yolunda, kendi tarafına çekebilmek için bürhanlı çıkmalı idi. Zaten bürhansız dâva havayinesimiye münkalibolur, şimdi diyor ki, Sarol nüfuz kullanmış. Bizim Tüzüğümüzün hükmüne göre Tahkikat Komisyonuna gitmek için, bir sorgu hâkimi gibi kazai vazife göreceğ olan o heyetin huzurunda iddiasını ispat edebilmek için, işte malî mesuliyeti müstelzim fiil budur, işte cezai mesuliyeti müstelzim fiil budur, diye göstermek lâzımdır. Ben, Raif Aybar arkadaşım diyorum ki; suç bu takririn ve bu izahların neresindedir? Malî mesuliyet nerede burada? Malî mesuliyet demek; devlet mamelekine zarar ika eden fiilî cürmi demektir. Buna göre o zaman Tahkik Heyeti ve Divanı Âli o vekile sen devlete şu zararı ika ettin diyecektir. Ben takrir içinde böyle bir mevzu görmüyorum.

Sonra cezai mesuliyet için; ceza kanunlarımızda bu hususta işlenmiş bir fiilî memnuun bulunduğunun sübutu lâzımdır. Eğer Pertev Arat takaddüm edip tavzih yapmasaydı, diyecektim

ki; bunlar muvazaalı olarak kürsüye çıkıyorlar. Pertev Arat tavzih edince bunu söylemem mümkün değildir, tabii. Fakat böyle bir şeyi kürsüye getirmekte de icabı kanuni yoktur. Dikkat buyurun, ben kanuna tapan ve sadece ona dayanan bir adamım. Bu itibarla söylüyorum, Mükerrerrem Sarol'u sevin veya sevmeyin, sevelim veya sevmiyelim. Fakat, Mükerrerrem Sarol'un Divanı Âliye sevkini müstelzim bir fiilî memnu irtikâbettiği usulü dairesinde sübut bulmayınca veya usulü dairesinde iddia ve ispat edilmeyince Mükerrerrem Sarol hiçbir yere gidemez. Dikkat buyurun, benim Mükerrerrem Sarol ile hiçbir hususiyetim yoktur. Beni onunla hiçbir yerde gördünüz mü? Fakat benim adalet şuurum bana bunu emrediyor. Nitekim geçen gün de partide kendisinin partideki vaziyetini izah için nizamnameye dayandım. Dikkat buyurun, ben haksızlığa dayanamıyan bir adamım, asaî bir ruh taşıyan bir insanım. Mükerrerrem Sarol bu kadar vaveylâdan sonra, efkârı umumiyede kendisinin aleyhine olmak üzere bu kadar neşriyat-tan sonra, Meclisin bu celsesinden yakasını sıyrısın, çıksın mı, kurtulsun mu? denecek... Ama arkadaşlar, hakkı kaza, hakkı karar, salâhiyet ve yetki insanlara kanundan doğar. Kanunsuz salâhiyet ve yetki insana terettübetmez. Ve hiçbir insan için böyle bir salâhiyet taayyün etmez. Bu nizamname hükmü burada kaldıkça, filhal meriyeti üzerinde münakaşa kabul edilmez bir vaziyet içinde bulunmadıkça Mükerrerrem Sarol'u tahkikata sevk etmeye imkân yoktur. Ama kendisi istemiş, temizlenmek için. Bunu istemişse esasen kendisi kanun nazarında temizdir. Ben mektep hocası değilim, herkesi temize çıkarmaya da memur değilim. Ben kanun adamıyım, bu kürsü de kanun yeridir. Kanuna herkesten ve herşeyden evvel itaata mecburuz.

Mükerrerrem Sarol nüfuz ticareti yapmış. Benim partiden istifa etmeğliğime ve Parti Müşterek Haysiyet Divanına verdiğim cevapta da yazdığımıza göre nüfuz ticareti ne demektir? Bir lâftır ortalığı tutmuş yürüyor. (Sağdan, gülüşmeler).

EKREM ALİCAN (Kocaeli) — Mebusluğu para ile yapmak.

HÂMİD ŞEVKET İNCE (Devamla) — Nüfuz ticareti, meselâ İstanbul Valisi nezdinde bir iş yaptıracağım, Ticaret Vekâleti nezdinde bir

muamele yaptıracağım, evvelâ bu iş veya muamele kanuni veya nizami midir arkadaşlar? Bu iş veya muamele kanuna uygun, kanun satırları arasında hükmünü buluyorsa, burada nüfuz ticareti yapıyor demek, ayıptır, abestir. Eğer değilse, ben, vali veya vekile gidip, kanun böyle diyor, nizamname şöyle diyor ama ne olur kırma arkadaşını, gel şunu arzum veçhile yapiver, desem ve o da yaparsa işte o vakit hem kanun ve hem de ahlâka mugayir bir muamele yaptırmış olurum. Ahlâksızlığa tavassut etmiş olmanın ıstırabı içinde kalırım. Bunun için mahkemeye de sürülürüm. Fakat benden evvel benim nüfuzumu kabul edip, kanunu tekmeliyen vekil, vali mesul olmalıdır. Nüfuz ticaretini Mehmet yaptı, bankacı filân yaptı, müdür filân yaptı. Güzel... İşe el koy, tahkikat yap. Yapılan muamelede bir suiistimal varsa adamı mesul et ve nüfuz ticareti yapan adamı da, buna savaşılan adamı da şeriki cürüm diye gönder mahkemeye. Lâfı mücerretle, bir adamın namusu kirletilmez. Kıylukal ile, kanun haricinde mütalâalarla bir adam mesul edilemez.

Mükerrem Sarol'u, benim mütalâamın rağmen, Muhtelit Encümene verdiniz farz edelim. Zaten komisyon kurulmuş. Elimizde hangi delille encümene göndereceğiz?

Apartmanını altı kat yaptırdın, diyorlar. Tamam. Bunu sabit farz edelim. Bir adam altı kat yaptırsa ve bu da mevzuata uymazsa belediye gelir yıkar. Belediye mevzuatı vardır.

Bu gibi muamelâta cezai veya malî mesuliyeti mucip bir hareket görüldüğü takdirde mahkemeye verilir.

Aybar'a dikkat ettim, beni tenvir etsin diye bekledim. Baktım ki yerinden kıpırdamıyan bir tâbirden bahsediyor : Nüfuz ticareti.

RAİF AYBAR (Bursa) — Vazife suiistimali, dedim.

HÂMİD ŞEVKET İNCE (Devamla) — Nüfuz ticareti. Belki yapmıştır. Fakat nüfuz ticareti yapan adamı mı, onun nüfuzuna vasıta olan memuru, devlet ve âmme müessesesini temsil eden adamı mı mesul etmek lâzımdır? Evvelâ, mahkûm edilecek, başı koparılacak adam böyle memurlardır. Onun vazifesi bu nüfuz ticareti yapmaya gelen adamı kovmaktır, sen beni ahlâksızlığa, kanunsuzluğa sevk ediyorsun, demektir. Kanuna muhalif harekette bulunan adam mesul edilir. Binaenaleyh benim hakkım-

da da birtakım isnatlarda bulunuldu; oğlunu Ofise koymuşum.. Efendim, bir mebus, evlâdı ıyal sahibidir. Bir mebus da diğer vatandaşların haiz olduğu hakka maliktir. Benim oğlum nihayet Ofise girmişse, bu hususta eğer ben nüfuz ticareti yapmışsam o zaman suçluya şerik sayılırım.

Binaenaleyh bu isnatlar delilsiz ve kanunsuzdur. Arkadaşlar, burası kanun müessesesidir. Bir fiilde ahvali cürmiye bulunmadıkça, devleti malî zarara sokmadıkça, yani cürümler taayyün etmedikçe hiç kimse mahkemeye sevk edilemez.

Bu hususta arkadaşlar, bir takrir veriyorum, Nizamnamenin sinesine dayanarak madde ve mekân göstermek suretiyle dayanarak, şimdilik bu tahkikata mahal ve icap yoktur, diyorum. Vardır diyen arkadaşlara hepinizin huzurunda minnetlerimi arz edeceğim. Çıksın bu mütalâalarımın zıddını ifade etsin ve burada, sen yanlış anlıyorsun, desin.

REİS — Servet Sezgin, buyurun.

SERVET SEZGİN (Çanakkale) — Muhterem arkadaşlar, Hâmid Şevket Beyin konuşması üzerine söz almak mecburiyetinde kaldım. Evvelâ şunu arz etmek isterim ki, Türk Milletinin kalkınması uğrunda büyük hamleler yapan iktidarımızın büyük şerefi ile kabili telif olmıyan birtakım fiil ve hareketlere partimizin asla ve hiçbir zaman müsamaha göstermeyeceği tabiidir. Devlet adamının en büyük vazifesi her şeyden ziyade feragati nefis sahibi olmasıdır. Tarihte böyledir, yarın da böyle olacaktır ve böyle olmalıdır.

Hâmid Şevket Bey diyor ki : «Ortada Mükerrem Beyin cezai ve malî mesuliyetini mucip bir isnat ve fiil ve buna dair deliller olmadıkça hakkında tahkikat açılması doğru değildir. Zira ortada bir suç unsuru mevcut değildir.» İşte bu noktada kendileriyle anlaşmamaktayım. Bu beyanatımla Mükerrem Sarol arkadaşımızın mutlaka suç işlediğini ifade etmek istemiyorum. Fakat ortaya atılan iddialar veyahut bu kürsüden bir muhalefet mebusunun sözlü sorusuna karşı Sayın Devlet Vekili Emin Kalafat'ın vermiş olduğu beyanat karşısında resmî ilân meselesinde bendeniz ciddi bir şekilde suç mevcudiyetinden endişe etmekteyim. Zira Mükerrem Sarol arkadaşımız Devlet Vekili sıfatıyla resmî ilân işlerini tedvir etmekte, yani bir vazife olarak bu işleri yapmaktadır. Buna mukabil ken-

disinin çıkarmakta olduğu bir de Türksesi gazetesi vardır. Bu gazeteyi görmedim, evsafını, ebadını bilmiyorum, kimin sattığını da bilmiyorum. Tirajı belli olmıyan, satılmıyan, âmme efkârında ismi bile ancak bu dâdiseler münasebetiyle duyulan bir gazetenin, Türkiye'nin isim yapmış 4 - 5 büyük gazetesi arasında yer aldıktan sonra, 364 bin lira tutarında resmî ilân almış olduğu Emin Kalafat arkadaşımızın beyanatından anlaşılmaktadır. Bu 364 bin liranın bilhassa kendisinin resmen bu işleri idare ettiği, ve vazifeli bulunduğu zamana raslaması ve bu suretle işleri münasebetiyle ilân almış olması, gazetenin tirajı bulunmaması, küçük ebatta bulunması ve vazifeyi suiistimal zan ve şüphesi meydana getirmesi yüzünden Türk Ceza Kanununun 240 nci maddesine temas eden bir vaziyet hâsıl olmaktadır. Bu vaziyet ve şartlar aşikârken Hâmid Şevket üstadımızın ortada asla cezai ve malî mesuliyeti mucip bir durum bulunmadığından bahsile, «Tahkikat açılması doğru değildir, burası kanun yeridir.» demesini hayretle karşıladım. Türk milletinin Hazine-sinden ödenen 364 bin liranın Mükerrer Sarol arkadaşımızın sahibi bulunduğu Türk Sesi gazetesine verilmiş olması vazifeyi suiistimaldir. İşte ben bunun için arkadaşımız hakkında tahkikat açılmasını istiyorum. Arkadaşımızın beraet etmiş olarak aramıza katılması bize memnuniyet verir ve biz bununla büyük iftihar duyarız. Bunu bilhassa arz etmek isterim.

REİS — Sırrı Atalay. Sırrı Bey şahsının adına mı konuşacaksınız?

SIRRI ATALAY (Kars) — Şahsım namına konuşacağım, efendim.

Eğer bizim nesilden çok yaşlı olan muhterem hukukçu arkadaşımız Hâmid Şevket Bey konuşmasaydı ve konuşmasının aksi noktai nazarda olanları, gelip burada fikirlerini izah etmek yoluyla bizi hakikati ifadeye davet etmiş olmasaydı huzurunuzu işgal etmiyecektim. Hâmid Şevket Bey demek istiyorlar ki, İftüzügün 169 ncu maddesi Bakanların mesuliyetini cezalı ve akçalı olarak tesbit etmiştir. İddia edilen bu hususlar içinde hangisi cezai ve malî mesuliyeti muciptir? Servet Sezgin arkadaşımız kısmen ifade ettiler. İzah edilen hususların suçluluk unsurları üzerinde vârit olup olmadığı yani meselenin esası üzerinde de Raif Bey arkadaşımız belîğ ve gayet güzel konuşması ile hâ-

diseyi teşrih ve tahlil ettiler. Ben burada hâdisenin oluşu üzerinde durmıyacağım. Yalnız Hâmid Şevket Beyin üzerinde durmak istediği ve Mükerrer Sarol vasıtasıyla şahsının müdafasını yaptığı husus üzerinde durmak isterim. Meselenin hukuki mahiyetini tahlil edeceğim.

Anayasanın 47 nci maddesi vekillerin mesuliyetini tâyin ve tesbit eden hususi bir kanun çıkarılmasını âmirdir. Bu kanun bugüne kadar çıkmamıştır. Hatırlarsınız, Suad Hayri Ürgüblü dâvasında müdafaayı yapan avukatlar evvel be evvel bir vazife itirazında bulunmuşlar, demişlerdir ki : Anayasanın 47 nci maddesinin tasrih ettiği hususi kanun çıkmadıkça vekillerin cezai ve malî mesuliyetini tâyin etmeye imkân yoktur. Bu sebeple dâvanın reddi icabeder. Âli Divan uzun kararı ile böyle bir iddianın vârit olmayacağına sarîh olarak karar vermişti. O kararın bir suretini keşke getirseydim, yanımda yok, hâfızam beni yanıltmıyorsa karar şu şekilde idi : Hâmid Şevket Beyin hatırlaması icabeder. O kararda vekillerin (Türk Ceza Kanununun 240 nci maddesi, âmme hizmeti yapmaları halinde vazifelerini kötüye kullananların memurlardan daha evvel ve daha şiddetli bir şekilde tecziyesi icabettiği) ifade edilmiş bulunmaktadır. 11 ay vekil bulunduğu halde efkârı umumiyeden gizliyerek kendi gazetesine 364 bin, eniştesinin gazetesine 67 bin lira veren bir vekil elbetteki Ceza Kanununun 240 nci maddesine tâbidir. Hâmid Şevket Bey, nasıl değildir diyebilirsiniz? Bir vekil bu mevkii işgal ettikten sonra evvelce işgal ettikleri meslekleri, ticaretleri terke mecburdurlar. Amerika'da geçenlerde Hava Bakanı hâdisesini hatırlarsınız. Alman Anayasasının 33 ncü maddesi ve Fransa Anayasası bunları hükümlere bağlamıştır. Bir vekil 11 ay vekillik yapar ve bu esnada menfaatler temin eder ve bunu 24 milyonun gözünün içine baka baka halk efkârını hiçe sayarak yapıp yüz binlerce lirayı kendisine alırsa, bu almadığını söyler bilâhara bu ortaya çıkarsa, bu Türk Ceza Kanununun 240 nci maddesine (Her ne suretle olursa olsun vazifesini kötüye kullanan) hükmüne nasıl uymaz? Unsurun bu şekilde tesbit edilmesine rağmen suç unsuru olarak buraya girmez de ne olur, Hâmid Şevket Bey? Buz gibi, bal gibi ve en hafifi ile Türk Ceza Kanununun 240 nci maddesindeki suç unsurlarını havidir.

Burada, Büyük Millet Meclisinin itti haz edeceği karar delillerin takdiri olmayacaktır. Bir vekilin işlemiş olduğu suçlar hakkında son tahkikat açılması icabedip etmediği ve emarelerin mevcudiyetidir. Emare var mıdır, yok mudur? Emarelerin ötesinde deliller mevcuttur. Kendi gazetesine 364 bin lira alıyor, eniştesinin ki de ayrı.

Demir meselesinde Ticaret Bakanlığının yayınlanmış olduğu tebliğ sarıh olsa ve şüphelere meydan vermemiş olsaydı bu hususta bir şey demeye lüzum yoktu. Ama bakın kooperatifin istediği 1 084 000 lira niçin kooperatife ton olarak verilmiyor da milyon lira olarak veriliyor.

Kooperatif kaç ton istemiş, bir milyon 83 bin lira demirin kilosu elli beş kuruş hesabıyla iki bin ton demir yapmaz mı? İstedığınız iki bin tondur, bu hal tebliğde neşredilmemiştir. Devlet radyosu, ağırlığı metre ile uzunluğu da kilo ile ölçüyor. Bu kabilden tahsis edilen demir şu kadar lira tahsis edilen, şu kadar ton neden ikisi de lira yahut ton değil; bir milyon 83 bin liraya karşılık ton olarak demir iki bin tondan aşığı mı?

MÜKERREM SAROL (İstanbul) — Bana ne birader, ben mi aldım?

SIRRI ATALAY (Devamla) — Bana ne değil. Bütün bunlar ortada. Ben deliller ve münakaşalar üzerinde durmuyorum. Ortada tipik bir hâdise vardır. On bir aylık vekâleti içinde 364 bin lira ilân parası alan bir vekilin bu meselesinde süslü sözlerle burada gelip maziden bahsetmesi ve bilhassa şahsından ziyade Demokrat Partinin nüfuzuna saklanması ve onu kendisine siper itti haz ederek medet umması hakikatı gizli yemez, örtemez... Hele hukuki bir mesnet hiç olamaz.

D. P. yi kendisine siper itti haz ederek beyanda bulunması bu suç unsurunu ortadan kaldıramaz. 240 ncı maddeye göre suç unsuru olarak tesbit edilen hususlar 11 ayda temin edilen 364 bin liradır. Damat bey 67 bin lira (Soldan, damat bey değil, enişte sesleri) neyse, enişte beyler, bacanak beyler... Bütün unsurlarıyla suç olarak hem cezai, hem de, malî bakımdan ortadadır. Hâmid Şevket Bey hatırlarlar, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun mehazı olan Alman Ceza Muhakemeleri Usul Kanununda, hakkında kavi ve muhkem delil olmayın bir vatan-

daşın âleni mahkemeye sevk edilmemesi lâzımdır. Hakkında kuvvetli delil olmayın bir kimse âleni duruşmaya sevk edilmemelidir. Bizim burada itti haz edeceğimiz karar, sorgu hâkiminin kararı, yahut müddeiumuminin açtığı bir dâvada iddianamesi mahiyetindedir. Yani son tahkikat açılmasıdır. Mücerret dilekçe üzerine müddeiumumi hazırlık tahkikatı yapar ve mücerret bir dilekçe üzerine isterse suçu ret ve isterse aidolduğu mahkemeye sevk edebilir. Kaldı ki elimizde hem cezai, hem malî bakımdan tipik bir suiistimal bir suç unsuru mevzuubahistir ve vazifeyi kötüye kullanmıştır. Bunun şu veya bu sebeple ortadan kaldırılması yahut tahkik mevzuu edilmemesi hiçbir zaman suçluluk unsurunu ortadan kaldırmaz. Yolun kıyası ve kestirmesi, bütün bu iddia ve şüphelerin ortadan kaldırılması yapılan iddiaların ariz ve amik bir tahkik mevzuu olmasıyla mümkündür.

REİS — Tahir Taşer, şahsınız adına mı konuşacaksınız, efendim?

TAHİR TAŞER (Kırşehir) — Evet, efendim.

REİS — Mükerrer Bey, şahsınız mevzuubahs olduğu için her zaman söz alabilirsiniz, yalnız sizden evvel söz alan arkadaşlar var, daha evvel mi, sonra mı konuşacaksınız?

MÜKERREM SAROL (İstanbul) — Şimdi istiyorum, lâzım olursa tekrar konuşacağım.

REİS — Buyurun.

MÜKERREM SAROL (İstanbul) — Sevgili arkadaşlarım; hakikaten Raif Aybar'la aramızda bugüne kadar gerek partimizde ikamet ettikleri müddetçe gerek ayrıldıklarından beri hiçbir mesele, münakaşa mahiyetinde dahi cereyan etmemiştir. Beni üzen nokta; burada konuşuklarının bütün müstenidatının Akis ve muhalefet gazetelerinin iftira ve dedikodu mahiyetindeki havadisleri oluşudur. Eğer kendileri Etiler Kooperatifine gelseler, idare heyetindeki bütün dosyaları tetkik etseler ve demir ve boru meselelerinin derecesi sıhhatini ve benimle olan irtibatını bulup çıkarsalardı bir şey demiyecaktım. Ama bir arkadaşını şaibe altında tutmak gibi bir yol takibetmesini üzüntü ile karşıladım. Diyolar ki, ve Dünya Gazetesine vermiş olduğu cevaplarda kendi beyanlarıyla sabittir ki; «Evin bedeli 140 bin liradır.» Sorarım kendilerine; 14 Mayıs Kooperatifinde kendilerinin

15 bin liralık bir hissesi vardır. Acaba hissesini bu fiyata satarlar mı? Elbette fiyatlar yükselmiştir.

Sevgili arkadaşlar; bilhassa arsa ve bina bedelleri üzerindeki rayiç günden güne yükselmektedir. Metre karesi 10 liraya olan bir arsa 100 liraya çıkmıştır. Bugün, bahis buyurdularını Etiler Kooperatifinde 2 500 liraya alınan 600 ilâ 1 000 metre karelik parselli bir arsanın devri için 40 - 50 bin lira istenmektedir. Biraz evvel arz ettiğim gibi eğer ben hakikaten menfaat peşinde olsa idim, nüfuzumu büyük ticari menfaat sağlamak için kullansaydım, bizzat idare kurulunda bulunmuş bir insan olarak, birçok arkadaşlar gibi ben de mesuliyetsiz ve rahatça 5 - 6 arsayı işgal eder, binalar çıktuktan sonra 20 şer, 30 ar bin lira kârla devretmek suretiyle suya sabuna dokunmadan 150 - 200 bin lira gibi büyük menfaatler sağlardım. Hakikaten bu Kooperatife dâhil oluşum başımı sokacak bir eve mâlik olmak arzusuna mâtuttur. Evimin, diğerlerinden ayrı olarak, tadilli olarak yapıldığı meselesi doğrudur. Fevkalâde çukur bir yere düşmüştür. 60 - 70 bin liralık evlere nazaran biraz daha fazla masrafı istilzam etmiştir. Ama evlerin mütaahhidinin taahhüdâtını vaktinde ifa edememesi yüzünden geçen sene 120 - 140 bin liraya çıkacakken kanatımca bugün 200 bin liraya dahi çıkması şüphelidir. Çünkü; amele, usta, kereste fiyatları o zamana göre bir hayli yükselmiştir. Bu da o zamanki idare heyeti yüzünden olmuştur.

Demir boru, elektrik malzemesi rezaletine gelince : Eğer 1951 de liberasyon devam ederken, herkesin rahat rahat Avrupa'dan istediği malzemeyi, çimentoyu hiçbir transfer ve lisans müsaadesine tâbi olmadan, her hangi bir tavassuta ihtiyaç hissetmeden getirmiş olsalardı bu sıkıntılar meydana gelmezdi. O zamanki idare heyeti Ticaret Vekâletine müracaat etmiş, bir Devlet Vekili olarak bundan bana ne? Bunun benimle irtibatı ne? Demin arz ettim benimle irtibatı şu : Vekillüğimin beşinci ayında idare heyetinden iki mebus arkadaşım bana geldiler, dediler ki : «Kalıplarımız kurumakta, harabolmakta, büyük zarar görmekte, zaten bundan evvel giden birtakım mendebur insanlar kooperatif üyelerini büyük zarara soktular. Allah rızası için neye tavassut etmişim? Gümrüğe gelmiş ve Vehbi Koç'a aidolan 400 tondan 90

tonunu Etiler Kooperatifine vermesi için Vekile ricada bulundum. Şimdi Raif Aybar arkadaşım beni rencide edecek şekilde; «1 milyon 300 bin liralık demir aldı.» diyor. Ne lüzum var bu imayı kabiha, Raif Bey kardeşim?

RAİF AYBAR (Bursa) — Anlıyamadım, izahımı istedim.

MÜKERREM SAROL (Devamla) — Bu işten bana ne sevgili kardeşim! Bir hususi teşebbüs olan, 14 Mayıs Evleri, Mebus Evleri gibi yüzlerce kooperatif vardır. Vekil olmuş arkadaşlar bilirler, her gün onlarca kooperatif kararnameşi imza ediliyordu ve bütün bunların kredilerini İller Bankası veriyordu. Böyle imalı nasıl konuşuyorsunuz Raif Bey? «Sarol'un parası mı vardır? Hadi 30 - 40 bin lirayı bulsun, alsın. Diğer 140 bin lirayı nereden bulacaktır. Kendisi İstanbul Mebusudur; Vekil olmadan evvel nüfuzlu adamdır. Kooperatif kara gözüne mi âşık oldu?» diyor.

Arkadaşlar, bu kooperatifte ben mebus olmadan evvel vekil arkadaşlar vardı, Temyiz âzaları vardı, profesörler vardı, muhalefet ve muvafakat mensupları vardı. Üç tane kongre geçirdi ben vekil olmadan evvel.

Muhilli tevazu olmasın diye söylemedim, Allah razı olsun dediler.

Arkadaşlar, belediyede, imarda bir iş zaman zaman çok geç çıkar. Bunun plânlarının tasdikını istemek bir nüfuz suiistimali midir?

Sular İdaresinden rica ettik, susuzluktan kırılıyor bu mahalle dedik, su verin dedik. Telefon yoktu; şu kadar eve, ne olur bir telefon olsun verin diye rica ettik. Bu küçücük ricalar nüfuz suiistimali midir rica ederim. Tıpkı 14 Mayıs Kooperatifi gibi, tıpkı şu kooperatif gibi bu kooperatif gibi. Sen de 14 Mayıs Kooperatifinde hissedarsın Raif Bey. Kooperatifin belediyede kanalizasyon işi şu işi bu işi olmuştur. Orada takibedenler, idare heyetinin nüfuzunu mu suiistimal ederler? Belediyenin vazifesini yapmasını rica ederler. Bütün bunları mutlaka Vekilin nüfuzunu suiistimal etmesine mi irca etmek lâzımdır?

Buyurdular ki yarım milyonluk serveti vardır.

648 bin lirayı bu matbaa yüzünden borçlandırdığımı söyledim. İronik ve iğneli konuşmayı kendilerine hiç yakıştıramadığım arkadaşım ne-

dense bu tarz konuşmayı daima lisanına hâkim kılmıştır. Ne iyi şey bu dediğiniz. Türk Sesi gazetesi bir salvo ateşi yapmış ve seçimi kazanmış. Arkadaşlar ben böyle bir iddiada bulunmadım. Nur içinde yatsın, Ali Naci'nin sözlerini keşki dinleseydim de bu gazeteyi çıkarmasaydım. Eğer ben ticaret kasdiyle hareket eden bir insan olsaydım 2 Mayıs seçimlerinden sonra Zafer gazetesine, râyiç bedelle değil, «fatura bedeli ile bu gazeteyi size devrederim ve bu borçtan kurtulayım» demezdim. Bugün hangi maliye müfettişi tetkik ederse etsin görecektir ki, Türk Sesi gazetesinin borçları hâlâ benim sırtımdadır. İspat hakkı tanıyarak ve sadece bir vatandaş olarak bütün çıplaklığım ile huzurunuzda çıkmaya hazırım.

Resmî ilânlar mevzuundan bahis buyurdular. Resmî ilânlar kanaliyle şu kadar para almışım.

Şimdi müsaade ederseniz Resmî İlânlar Kararnamesini madde madde okuyacağım sevgili arkadaşlarım. Önce şunu söylüyeyim : Resmî ilân kararnamesi yalnız İstanbul matbuatına raci dir. Ne Ankara'da ne İzmir'de vardır ve bu bir vekilin sırtında değildir. Devlet Vekâletinin ne olduğunu arkadaşlar bilirler. Kırtasiyesi yoktur. Âmiri ita değildir. Ama partinin, hükümetin bakamı olarak deruhde ettiğim mesuliyetin hesabımı her bakımdan - ister malî, ister cezai, hattâ vicdani olarak - deruhde etmeye razıyım ve bundan kaçmıyorum. Şimdi size kararnamesinin birinci maddesini okuyacağım :

Kararname tarihi : 11 . XI . 1953

Karar sayısı : 4/1696 :

«Madde 1. — Resmî ilân ve reklâmlar, fikir ve içtihat farkı aranmaksızın gündelik gazetelere verilir. Bu gazetelerin siyasi karakteri ve umumiyetle fikir ve haber neşri suretiyle âme menfaatine hadim gazete mümeyyiz vasfını taşımaları lâzımdır.»

Tirajı yüksek, alçak, az veya çok... Memleketteki bütün gazeteler resmî ilân almaktadırlar. Bir arkadaşımızın sahibini eniştem olarak ifade ettiği Yeni Memleket Gazetesi, ben vekil olduğum zaman, başka kategori olmadığı için, dördüncü kategoriden dahi ilân almıyordu. O kategoride bulunan bir kısım gazeteleri sübvansiyone etmek için, sarîh olarak ifade ediyorum, Dikkat gibi, Vakit gibi, Jurnal Doryan gibi belki hakikatte büyük olan küçük gazeteleri

sübvansiyone etmek için 4 ncü, 5 nci, 6 ncı ekonomî diye bir taksime tâbi tutmak suretiyle ve hükümet takdirini kullanmak suretiyle veriliyordu. Bu bahis buyurduğunuz Yekta Beyin ortak bulunduğu gazete de ben vekil olduğum zaman bu ilânı almakta idi, buna bir santim ilâve edilmiş değildir. Şayet bunun sınıfını değiştirir, ilân payını nüfuzumu kullanarak yukarı çıkarırsam o zaman beni muaheze etmeye ve suçlandırmaya hakkınız olur.

Kararnamenin sonunu okuyayım :

«.... kategoriler ve her kategori için tâyin edilecek nispetlerle ilânların gazetelere verilmiş yolları Başvekâletçe vazifelendirilecek bir komisyon tarafından tesbit olunur. Kategorilerin tesbitinde gazetelerin tirajları, asgari sâfi satışları, hacımları ve fiyatları esas olarak alınır ve en çok dört kategori tesbit olunabilir.»

Vaktiyle Başvekâlette bir komisyon teşekkül etmiş ve bu komisyon bu listeyi tanzim etmiştir. Ben, ne bu tesbit edilmiş komisyon üzerinde, ne gazetelerde en küçük tasarruf etmeyi zamanı vekâletimde aklımdan geçirmedim.

İşçi sigortaları hikâyesine gelince; ballandıra ballandıra anlattıkları bina henüz bitmek üzeredir. Belediye 1953 fiyatlarını dondurmak suretiyle Kira Kanunu gereğince yeni binalara kira bedelleri tâyin etti. Namıma bu işlerle tavzif ettiğim arkadaş belediyeye müracaat etmek suretiyle binanın fiyatının tesbitini talebetti. Belediyenin tâyin ettiği fiyatlar rayiç üstünde idi. Biz bundan muztaribiz, vergisi de ağır olacaktır. Belediye işçi sigortalarının emsali müsüllü bir kısım müesseselere böyle bir bina aradıklarını öğrendik. Bize de müracaat ettiler, biz binanın evsafını kendilerine bildirdik. Hakikaten demin bir arkadaşımın söylediği gibi başını sokacak bir küçük kooperatif evi dahi çok görülür ve bu nevi türlü dedikodulara, türlü iftira ve isnatlara mâruz bırakılırken burasını kiralamaya kalktığım takdirde bu sefer de İşçi Sigortalarını dolandırdı diye yayılır, dedim, vermek istemedim. Yeni yapılan binaların birçoğu belediye tarafından tutulmuştur. Bize müracaat edenlere vermeyi bir an düşünmedim değil. Çünkü 648 bin liralık borç altından kolay kolay kalkılmaz. Ve bu bize Türk Sesinin temin edebileceği bir para değildir. Raif Aybar arkadaşuma teklif ediyorum, matbaayı içindeki

bütün mevcutlarıyla ve bugünkü fiyatıyla değil, fatura bedeli üzerinden devredeyim ve ben de bu borçtan kurtulayım.

RAİF AYBAR (Bursa) — Benim işim değil o.

MÜKERREM SAROL (Devamla) — Öyleyse a sevgili arkadaşım çok iyi niyetlerle kurulmuş bir müessese, böyle büyük fedakârlıklarla meydana gelmiş bir tesis vesilesiyle dün aralarında bulunduğun arkadaşlarına karşı niçin bu şekilde hareketlerle ve imali konuşmalarınla beni rencide eder ve âmmenin husumetine mâruz bırakırsın?

Resmî ilânlara gelince; Sırrı Atalay 67 bin lira da eniştesine aldı diyor. Hayır, hayır arkadaşlar, bu Gazete Kanununun emrettiği bir ilân almaktadır. Bu memlekette resmî ilân almıyan yok. Falan adamın bana uzaktan yakından karabeti var diye benim onu mağdur etmeme, (nasıl ki, benim yüzümden haksız iktisaplar elde etmesi memnu ise) benim yüzümden kanunî haklarının ihlâline ne benim hakkım, ne de başkalarının hakkı vardır.

Şimdi, Türk Sesi gazetesi, Mart 1954 den Aralık 1955 e kadar 388 bin lira resmî ilân almış. Aynı Türk Sesi gazetesi, 1954 de (Müfredatını okuyup başımızı ağrıtmak istemem, bunları muhasebeciden aldım). 353 311 lira, 1954 de masraf etmiş; 1955 te 345 065 lira masraf etmiş; aşağı - yukarı bu 800 000 liradır. Türk Sesi gazetesi bugün 648 000 lira borçlu durumdadır. Ey Sarol!.. Nüfuz ticaretiyle biriktirdiğin paralar nerede?..

Arkadaşlar, Hâmid Şevket Beyin sözüne avdet edeceğim. Birbirimizi nahak yere birtakım siyasi maksatlarla yamyamlar gibi yemiyelim. Demin söylediğim gibi 17 nenelik hekim olarak 1950 de buraya geldiğim zaman yüz binlerim, milyonlarım yoktu. Bugün de yoktur. Ama iki çocuğum hususi mektepte okumakta idi. Evimde ahçım, hizmetçim vardır. 1946 dan 1950 ye kadar İstanbul'da rahat rahat ortanın üstünde hayatını imrar eden bir adam durumunda idim. Benim evim bir parti ocağı gibi idi. Bunları söylemekten utanıyorum. 1937 de hususi akrabalarımız vardı. Muhalefet yıllarında ne derecelere kadar mütevazi de olsa müsait imkânlarımız olduğunu, Sırrı Atalay arkadaşımız, Şevket Adalan'dan ve Doktor Fazıl Şerafettin Bürge'den sorsun.

Hayatımızda tek övüneceğimiz şey namus-kâr oluşumuz ve ibadın hukuku üzerinde en az kendileri kadar hassas ve titiz bulunuşumuzdur.

Tahkikat açılmasını peşinen söyledim. Ne Anayasa müvacehesinde ne ceza kanunu muvacehesinde uhdeme malî ve cezai suç terettübetmemektedir. Vicdanen rahat ve müsterihim.

TAHİR TAŞER (Kırşehir) — Muhterem arkadaşlarım, Hâmid Şevket arkadaşımız söz almaları, burada konuşmaları bendeniz de söz almak niyetinde değildir.

Hâmid Şevket Bey evvelki konuşmalarıyla bugün buradaki konuşmaları arasında tezada düşmüşlerdir. Hâmid Şevket Bey üç bakan hakkında meclis tahkikatı açılırken, gayet zayıf deliller mevcut olmasına rağmen, tahkikatın açılması lüzumunu ifade ettiler. Şimdi ise Mükerrerrem Sarol hakkında Meclis tahkikatı açılmasına lüzum olmadığını ifade ve müdafaa ettiler. Bu tezadı ne ile telif ve izah etme lâzımdır? Ben bir türlü akıl erdiremedim.

Muhterem arkadaşlar; Meclis tahkikatının mahiyeti üzerinde durmak istiyorum. Meclis tahkikatı demek, hakkında suç isnadedilen bir vekil hakkında Divanı Âliye sevk için delil toplanması demektir. Binaenaleyh, suçun sübutu şart değildir. Yani Yüksek Heyetiniz nevama burada bir hazırlık tahkikatı veya ilk tahkikatın yapılmasına karar verecektir. Bu tahkikatın sonunda, men'i muhakeme mahiyetinde olarak, bakan hakkında son tahkikatın açılmasına lüzum olmadığına karar vermesi her zaman mümkün ve muhtemeldir.

Şimdi bendeniz de meselenin biraz esasına dokunmak istiyorum. Hakikaten ben meselenin iç yüzünü bilmiyordum. Burada öğrendik ki, Türk Sesi gibi hiç okunmıyan bir gazete için 364 000 lira gibi muazzam bir paranın Devlet Hazinesinden verildiği iddia ve kabul olunmaktadır ki, bu günahdır, yazıktır. Bilhassa bu paranın, Mükerrerrem Sarol gibi kendisinin sarfına mezun olduğu bir şahıs tarafından verilmesi Türk Ceza Kanununun 240 nci maddesine giren bir suçtur.

Halbuki, bundan evvelki üç bakan hakkında Meclis tahkikatı açılırken, haklarında Meclis tahkikatının açılmasını gerektirecek mahiyette kuvvetli bir delil de yoktu. Mükerrerrem Sarol

hakkında Meclis tahkikatının açılması için kâfi delil mevcuttur.

Esasen Mükerrerem Sarol arkadaşımız da haklarında Meclis tahkikatı açılmasına taraftar olduklarına göre bu tahkikatın açılması hukuk ve adalet prensiplerine uygun olacaktır.

Hâmid Şevket Beyin noktai nazarlarına da temas etmek istiyorum. Biliyorsunuz ki, kendileri bugünlerde partiden ihraç veya istifa etmişlerdir.

REİS — Tahir Bey, bunun tahkikat ile alakası yoktur, şahısları hakkında bir şey ifade etmeyin.

TAHİR TAŞER (Devamla) — Nüfuz suiistimalinden bahsederken, burada konuşmalarında evvelâ Mükerrerem Sarol'u müdafaa ettiler, sonra kendilerini müdafaa ettiler. Bu müdafaanın samimî olmadığı meydandadır. Binaenaleyh Mükerrerem Sarol hakkında Meclis tahkikatı açılması lâzımdır.

REİS — Başka söz isteyen yok.

Şimdi verilmiş takrirler var, okuyoruz efendim.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine

Mükerrerem Sarol hakkında tahkikat açılması hakkındaki Pertev Arat'ın gerek takririnde gerekse şifahi konuşmasında ortaya attığı iddiaların dedükodulardan ibaret olduğunu ve müspet bir vesika olmadığından takririn reddini ve tahkikat açılmamasını arz ve teklif ediyoruz.

Ağrı

Muş

Nimet Sümer

Şemsi Ağaoğlu

Riyasete

Arz ettiğim sebeplerden dolayı Dahilî Nizamnamenin 169 ncu maddesindeki cezai veya malî mesuliyeti müstelzim unsurlardan birine uygun olmıyan Meclis tahkikatı açılması hakkındaki takririn reddini talep ve rica ederim.

Erzurum

Hâmid Şevket İnce

REİS — Efendim, takrirlerin ikisi de aynı mahiyettedir, tahkikatın açılmaması talebini ihtiva etmektedirler. Takrirleri yüksek reylerinize arz ediyorum. Meclis tahkikatının açılmamasını isteyenler... Takriri kabul etmiyenler.. Tahkikatın açılmasının reddi hakkındaki tak-

rirler kabul edilmemiştir. (Soldan; olmadı, anlaşılma- sesleri) Müsaadenizi rica ederim, tahkikatın açılması talebini ihtiva eden takririnde takrir sahibi bâzı maddeler zikrettikten sonra «ve ittıla hâsil edilecek diğer suçlardan» diye umumi şekilde suçlardan bahsetmiştir. (Gürültüler)

SIRRI ATALAY (Kars) — Geri alınan kısmı ben takabbül ediyorum.

REİS — Müsaade buyurun, arz edeyim. Dahilî Nizamname muayyen vakıalar üzerine tahkikat açılmasını âmirdir. Bu itibarla gayrimuayyen şekilde bahsedilen kısım çıkarılmıştır, muayyen vakıalara istinadederek verilmiş daha başka bir takrir de yoktur. Binaenaleyh yalnız vakıalar hakkındaki kısmı kabul etmiş bulunuyorsunuz.

NİMET SÜMER (Ağrı) — Reyler iyi sayılmadı Reis Bey.

REİS — Tahkikatın açılması kabul edildiğine göre.. (Anlaşılma- sesleri, gürültüler) Efendim, tahkikatın açılmasının reddine ait takrirleri reye koydum reddedildi, bunun mânası tahkikatın açılmasının kabul edilmiş olduğudur. (Asıl takriri reye koyun sesleri)

SEBATİ ATAMAN (Zonguldak) — Reis Bey Pertev Arat'ın, tahkikatın açılmasını istediği takriri reye koyunuz.

REİS — O halde tahkikatın açılmasını talebeden Pertev Arat'ın takririni reylerinize arz edeceğim: Eski Devlet Vekili Mükerrerem Sarol hakkında takrirde tâyin edilen muayyen maddeler üzerinde tahkikat açılmasını kabul edenler.. Kabul etmiyenler.. Kabul edilmiştir efendim. (Sağdan, alkışlar). (Mükerrerem Sarol (İstanbul) tarafından alkışlar)

Şimdi tahkikatın açılması kabul edildiğine göre Dahilî Nizamnamemizin 172 nci maddesi bu tahkikatın Adliye ve Teşkilâtı Esasiye encümenlerinden mürekkep muhtelit bir encümen tarafından veya ayrıca seçilecek beş ilâ on beş kişilik heyet marifetiyle yapılacağını âmirdir. Seçilecek 15 kişilik heyet tarafından icrasına dair bir takrir verilmiş değildir. Bu sebeple nizamname sırasıyla reye koyuyorum.

Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden mürekkep muhtelit bir encümen tarafından tahkikatın yapılmasını kabul edenler.. (Anlaşılma- sesleri)

Dahilî Nizamnameye göre tahkikat iki suretle icra olunur:

1. Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden mürekkep bir muhtelit encümen tahkikat yapar.

2. Meclisin seçeceği 5 ilâ 15 kişilik bir encümen yapar.

İkinci şık için bir tahrir yoktur. Bu itibarla ilk şekli reyinize arz ediyorum. Yani Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden mürekkep muhtelit bir encümen tarafından tahkikatın yapılmasını kabul edenler lütfen el kaldırsın... Kabul etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Dahilî Nizamnameye göre encümenin ne kadar müddetle çalışacağına dair de Yüksek Heyetinizin karar vermesi lâzımdır. İcabında müddet uzatılabilecektir. Bu hususta bir tahrir yoktur, (İki ay olsun sesleri) Ancak iki ay olarak tesbit edilmesi arzu edilmektedir. Bu itibarla icabında müddetin uzatılması için Heyeti Umumiyyeye müracaat kaydıle encümenin iki ay müddetle çalışmasını reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bu encümenin yine Nizamnamei Dahiliye göre tahkikat yaparken Tâli Encümen teşkil edebilmesi ve icabında başka bir mahalle gidilmeleri hususunda Yüksek Heyetinizin salâhiyet vermesi icabetmektedir, bu hususları da reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

2. — *Bolu Mebusu İhsan Gülez ve üç arkadaşının, Devlet Orman işletmelerince satılan orman mahsullerinden vilâyet hususi idarelerine hisse tefriki hakkında kanun teklifini müzakere etmek üzere Muvakkat Encümen teşkiline dair tahriri (2/258, 4/180)*

REİS — Efendim, Muvakkat Encümene havale edilecek kanun teklifleri için tahrirler var, onları okutuyorum.

İHSAN GÜLEZ (Bolu) — Muhterem arkadaşlar; havale edilen kâğıtların 9 neu numarasında yer alan, orman işletmelerince satılan orman mahsulleri bedellerinden vilâyet hususi idarelerinin istifade ettirilmesi hususunda bir tek-

lifimiz var. Vilâyet hususi idarelerine medar olacağından müstaceliyetle ele alınmasında fayda mülâhaza ettik. Bu bakımdan Ziraat, Maliye, Dahiliye ve Bütçe encümenlerinden ayrılacak beşer arkadaştan müteşekkil muvakkat bir komisyonda teklifimizin müzakere edilmesini teklif ediyoruz. Kabulünü istirham ederim.

REİS — Tahriri okutuyorum.

T. B. M. M. Reisliğine

Havale edilen kâğıtların 9 numarasında yer alan ve «Devlet orman işletmelerince satılan orman mahsullerinden vilâyet hususi idarelerine hisse tefriki hakkında kanun» teklifimizin havale olunduğu Ziraat, Dahiliye, Maliye ve Bütçe encümenlerinden ayrılacak beşer âzadan müteşekkil muvakkat bir encüme görüşülmesi hususunu arz ve rica ederim.

Bolu Mebusu
İhsan Gülez

REİS — İhsan Gülez'in teklifinin Muvakkat Encüme görüşülmesi hususunu reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3. — *Sivas Mebusu Etem Erdiñ'in, 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununa bir madde eklenmesine dair kanun teklifinin Muvakkat Encüme havalesi hakkında tahriri (2/61, 4/181)*

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Komisyona havale buyurulmuş olup halen Maliye Komisyonunda bulunan 5434 sayılı «T. C. Emekli Sandığı» Kanununa bir madde eklenmesine dair kanun teklifinin, kurulmuş olan Muvakkat Encüme incelenmesini arz ve teklif ederim.

Sivas Mebusu
Etem Erdiñ

REİS — Etem Erdiñ'in kanun teklifinin Muvakkat Encüme verilmesini kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Vakit geciktiğinden 10 Şubat Cuma günü 15 te toplanılmak üzere celseyi kapatıyorum.

Kapanma saati : 18,40